

Nyílt Lapok 2000/2
Az Echo Innovációs Műhely munkatanulmány sorozata

Kis-Balaton Térsége
Agrárstruktúra és Vidékfejlesztési Operatív Program

© Copyright Echo Nonprofit Network, 2000

A „Nyílt Lapok” az Echo Innovációs Műhely közhasznú egyesület műhelytanulmány sorozata. Elsődleges célja, hogy közreadja azokat az elméleti és gyakorlati eredményeket, tanulmányokat, melyek az Echo Nonprofit Network projektjei során készültek és úgy gondoljuk, hogy más civil szervezetek számára is hasznosíthatók.

A műhelytanulmányok nem tudományos közlemények, eredetileg nem publikációs szándékkal készültek, hanem valamilyen kutatási vagy fejlesztési program szakértői háttéranyagként, módszertani segédleteként vagy alapozó tanulmányaként. Éppen ezért a műhelytanulmányok kéziratnak minősülnek, hivatkozni ennek figyelembevételével csak a feltüntetett szerzők, annak hiányában a tanulmányt jegyző szervezet engedélyével lehet.

A tanulmányokkal, jelentésekkel kapcsolatos megjegyzéseket, hozzászólásokat és kritikákat a szerzők és az Echo Nonprofit Network szívesen fogadja.

Ha kapcsolatba szeretne kerülni nonprofit műhelyünkkel, vagy ha tanulmánnyal kapcsolatban további információra van szüksége, kérjük írjon az info@echosurvey.hu címre vagy keressen bennünket a www.echonetwork.hu honlapon található kontaktok valamelyikén.

A szerzők és az Echo Nonprofit Network a műhelytanulmány másodlagos közlésével, sokszorosításával, más tanulmányok részeként való felhasználásával kapcsolatos szerzői jogokat fenntartja magának.

**Kis-Balaton Térsége
Agrárstruktúra és Vidékfejlesztési Programjának**

3. operatív fázisa

**Készítette:
Echo Innovációs Műhely**

2000. november

Az operatív fázis elkészítésében közreműködtek:

Település	Név	Beosztás
Alsópáhok	Lázár László	Polgármester
Balatszentgyörgy	Nagy Lajos	Polgármester
	Feil József	Mg. Szövetkezet elnöke
Bókaháza	Lóth Eszter	Polgármester
Esztergályhorváti	Kocsis Lajos	Polgármester
	Kovács Katalin	Körjegyző
Felsőpáhok	Németh Sándor	Polgármester
Hollád	Nagy Tibor	Polgármester
	Györey Józsefné	Körjegyző
Sármellék	Szabó Vendel	Polgármester
	Kaszab Mónika	Kistérségi menedzser
	Bereczky Szilárd	MgTSZ-elnök
	Kámán László	Élelmiszeripari vállalkozó
Szentgyörgyvár	Ádovics István	Polgármester
	Balogh Sándor	Agrárvállalkozó
Tikos	Kónya László	Polgármester
Vörs	Farkas László	Polgármester
Zalaapáti	Farkas Ernő	Polgármester
Zalaszabar	Varga Dezső	Polgármester
Zalavár	Berkenyés István	Polgármester
	Tóth László	Agrárvállalkozó
Keszthelyi statisztikai kistérség	Horváth Krisztián	kistérségi megbízott
SA-PRO Bt.	Sallai István	ügyvezető, projekt menedzser
Echo Oktatókutató Műhely	Domokos Tamás	ügyvezető

Gesztorszervezet:

Sármellék Község Önkormányzata

Cím: 8391 Sármellék, Dózsa u. 324.

Telefon/fax: 83/355-001

Képviselő: Szabó Vendel, polgármester

Tartalomjegyzék

I. Az operatív program szöveges összefoglalása	4.o.
1.1 A stratégiai terv rövid összefoglalása	7.o.
1.2 A stratégiai program megvalósításának első három évében ható tényezők összefoglalása	11.o.
II. Projektek közötti kapcsolatrendszer és alprogramonkénti ütemezése	17.o.
III. Az operatív alprogramok	20.o.
IV. A projektek	26.o.
1.1 Tejtermelő tehenészet	26.o.
1.2 Zalasabari hulladék-gyümölcs feldolgozó létrehozása	29.o.
1.3 Bortárló-feldolgozó kialakítása	33.o.
1.4 500 tonnás gabonataroló létesítése	36.o.
2.1 Hegyközségi ivóvízhálózat	39.o.
2.2 Zalasabar hegyi útjainak rendbetétele	41.o.
2.3 Zalaapáti belterületének rendezése	44.o.
3.1 Térségi varroda kialakítása	47.o.
3.2 "Vársziget" Camping kiépítése	49.o.
3.3 Cukrász termelőüzem létesítése	53.o.
4.1 "Kis-Balaton" erdei iskola	56.o.
4.2 Borút, falusi turizmus	58.o.
5.1 Ültetvénytelepítés	62.o.
V. Mellékletek	65.o.

I. Az operatív program szöveges összefoglalása

Mint korábban a helyzetfeltárás és a stratégiai terv rámutatott, a Kis-Balaton térségében számos probléma és ezekből eredő megoldandó feladat van. A térségben minden gazdasági ágazatban (mezőgazdaság, idegenforgalom, könnyűipar, stb.) vannak fejlesztési elképzelések, melyek megvalósítása általában csak finanszírozási – főleg önerő tekintetében - problémákba ütközik. Az operatív program célja, hogy a különböző feladatok (intézkedéscsoportok) – konkrétan projektek – megvalósíthatóságát részletesen ismertesse és elemezze.

Számtalan – azonnal és a későbbiekben megvalósítható - projektötlet hangzott el a térségben megtartott fórumokon, melyek közül 13 került konkrét kidolgozásra.

Ezek öt alprogram-csomagban (SAPARD célban) lettek összefoglalva, melyek a következők:

- Mezőgazdasági vállalkozások beruházásainak támogatása
- Alternatív jövedelemszerzés, munkahelyteremtés
- A térség infrastruktúrájának javítása
- Turisztikai termékfejlesztés
- Mezőgazdasági termékek piaci megjelenési lehetőségeinek fejlesztése

A programban szereplő projektek mind egymáshoz, mind a stratégiához szorosan és szervesen kapcsolódnak, megvalósulásuk esetén a térség számos közvetlen és közvetett előnnyel számolhat. Ilyenek az alternatív jövedelemszerzési lehetőségek kiszélesedése, kedvezőbb megélhetési viszonyok kialakulása, önkormányzatoknál több adóbevétel, munkahelyteremtés, kedvezőtlen demográfiai viszonyok javulása (pl., népességmegtartás).

Az egyes projektek különböző mértékű önerőt igényelnek, amelyek nagyságát rögzíti az országos SAPARD terv. Az operatív programban jól látható, hogy a térség vállalkozói, önkormányzatai azokat a fejlesztéseket helyezték előtérbe, melyeknél az igényelt támogatás 50-75%-os lehet, azaz a szükséges önerő „mindössze” 25-50 %. Ugyanakkor egy nagyobb – pl. közútfejlesztési – projekt esetén még a 25-30 % önerő előállítása is problémát jelenthet, ezért minimális a nagyobb forrást igénylő tervek száma, ezeket minden bizonnyal az ISPA program keretében kell kidolgozni.

Problémát jelent, hogy a projektek költségvetése a vállalkozók részéről nehezen tervezhető, „ismerve” az inflációt és a nem túl stabil piacokat. Az operatív program tartalmazza azokat a költségvetéseket, melyekkel a projektek a legnagyobb valószínűséggel megvalósíthatóak. Minden fejlesztési elképzelés finanszírozása két forrásból, nemzeti és EU-s pénzekből történik (SAPARD terv). A különböző projektek úgynevezett projektlapokon kerülnek beadásra, melyek a különböző célok mellett tartalmazzak egy előzetes költségvetést.

Kapcsolódási pontok – visszautalás a stratégiai programra

A helyzetfeltárásban és a stratégiai programban megfogalmazásra kerültek a térség gazdasági adottságai, amelyeket igen nagymértékben befolyásol és behatárol a Kis-Balaton tározórendszer. A viszonylag magas AK értékű földek érhető módon a mezőgazdaságot tették alapvető megélhetési forrássá az itt élők számára. A SAPARD terv ismert finanszírozási formái sajnos nem kedveznek a mezőgazdasági beruházásoknak, hiszen mindössze 30-40%-os támogatást biztosítanak. Mivel többnyire hasonlóak voltak az elmúlt évek pénzhez jutási lehetőségek is az ezer lakosra jutó működő vállalkozások száma évről évre csökkent, köszönhetően továbbá a vonatkozó jogszabályi szigorításoknak és az emelkedő közterheknek is. Ezzel együtt a Kis-Balaton térségében ez a arány már jóval korábban is igen alacsony volt az országhoz képest, amely nem mutatott másként a közelmúltban sem.

Az előbb leírtakkal összhangban érdemes megemlíteni azt is, hogy a Kis-Balaton Térségi Társulásnak van egy tradicionális előnye az urbanizáltabb térségekhez képest, mégpedig a kevésbé terhelt környezet. Ezt az előnyt a javunkra kell fordítani, semmiképpen nem szabad elherdálni, és ezért fokozott figyelmet kell fordítani a természetes környezet megóvásának és a meglévő környezetterhelés csökkentésének. A projektek egy része pont ezt a célt szolgálja és az elfogadható támogatottsági forma is segíti.

Idegenforgalom-fejlesztés

A térség földrajzi elhelyezkedése a kistérségi fejlődés egyik legfontosabb motorja lehet, hiszen az idegenforgalom és a kapcsolódó szolgáltatások alternatív jövedelemkiegészítésként sok embernek nyújthatnak megélhetési lehetőséget. A kistérségi stratégia kiemelt prioritása hogy a Kis-Balaton térsége megfelelő turisztikai termékfejlesztéssel és promóciókkal a balatoni turizmus kiegészítő vonzasközpontjává fejlődjön.

Megfogalmazódott, hogy a turizmus széleskörű kiterjesztése elképzelhetetlen a falvak megújítása, arculatának újradefiniálása nélkül. Ugyanakkor a kistérség településeinek hiányos infrastruktúrájára jelenleg az idegenforgalom szempontjából is kedvezőtlenül hat.

A fejlesztések prioritása tehát magában foglalja az idegenforgalommal, turizmussal kapcsolatos infrastrukturális beruházásokkal, szervezeti keretek, kiszolgáló egységek, rendszerelemekkel kapcsolatos fejlesztési elképzeléseket, az egyes turisztikai "termékfejlesztéseket" (pl. borturizmus, ökoturizmus, falusi turizmus).

Mezőgazdaság fejlesztése

Felmérések szerint a térségben a mezőgazdasági terület aránya az összes termőterülethez képest alacsonyabb, mint az országos átlag, és az erdőterület százalékos aránya is kisebb, mint a megyei vagy az országos átlag.

A kistérségen belül a lakosság jelentős része próbál mégis az agrárszférából megélni, amely tény mindenképpen a mezőgazdaság fejlesztése mellett szól. A fejlesztések mellett szól az is, hogy a kistérségbe - elsősorban környezetvédelmi okok miatt - ipar csak korlátozottan telepíthető, a szolgáltató szektoron kívül más megélhetési forrása pedig nagy valószínűséggel nem lesz a jövőben sem a lakosoknak. A technológiai innováció alacsony szintje és az elaprózódott birtokszerkezetből fakadó gondok mind-mind a termékstruktúra átalakításának szükségességére mutatnak rá. Kiemelten fontos tehát a mezőgazdaság termékszerkezetének modernizálása, a háttérpar fejlesztése, valamint a piacra jutás feltételeinek javítása.

1.1 A stratégiai terv rövid összefoglalása

A Kis-Balaton térség vidékfejlesztési terve készítésekor a stratégiai irányoknak, célkitűzéseknek összhangban kell lennie mind az Európai Unió Tanácsa 1268/99/EK rendeletével, mind pedig az ország SAPARD tervével egyaránt. Ennek megfelelően három általános célkitűzés fogalmazódott meg:

1. a rurális térség számos területen megmutatkozó hátrányainak csökkentése,
2. a mezőgazdasági termelés és értékesítés hatékonyságának növelése,
3. a környezeti terhelés csökkentése, az ökoszisztéma fokozott védelme.

A rurális térségek ma Magyarországon a gazdaság és társadalom számos alrendszerét tekintve jelentős hátrányban vannak az urbanizáltabb térségekkel szemben. Itt elsősorban az infrastrukturális fejlettségre, a humán erőforrás-bázis fejlettségére, a gazdasági lehetőségekre, a lakosság foglalkoztatási lehetőségeinek hátrányaira kell gondolni. Mindezen tényezők együttesen okozzák a vidéki térségek kedvezőtlen népességmegtartó erejét, és a fejlődést gátló demográfiai folyamatokat, amelyek az ország általános kedvezőtlen demográfiai helyzetéhez mérve is problémásak. Elsődleges célkitűzés tehát a vidéki települések számos területen meglévő hátrányának csökkentése, amely elsősorban infrastruktúra fejlesztéssel, diverzifikált mezőgazdasági tevékenységekkel és a humán erőforrás-bázis fejlesztésével történhet. Emellett ki kell használni a vidéki térségek tradicionális előnyeit is, mint a kedvező környezet.

A magyar agrárgazdaság – és közvetve a vidék egészének – fenntartható fejlesztése szempontjából az egyik legfontosabb feladat a mezőgazdasági termelés hatékonyságának növelése, a megváltozott gazdasági és társadalmi környezethez való rugalmasabb alkalmazkodása. Mint a rurális térségek egyik legfontosabb kereseti lehetősége, a mezőgazdaság fejlesztése lehet a kulcs a vidéki társadalom tagjainak életszínvonal-emelkedéséhez is. Fokozottan érvényesíteni kell a piacgazdaság követelményeit a racionális termelés érdekében. Ezzel együtt jár a termelés-feldolgozás-értékesítés vertikumainak megszerveződése, a termelők közötti együttműködések erősödése is.

Mint említettük, a vidéknek van egy tradicionális előnye, ez pedig – az urbanizáltabb térségekhez képest – kevésbé terhelte környezetet. Ezt az előnyt nem szabad elherdálni, és ezért

fokozott figyelmet kell fordítani a természetes környezet megóvásának és a meglévő környezetterhelés csökkentésének.

A fenti általános célkitűzéseknek megfelelően a Kis-Balaton térségére az alábbi speciális célkitűzések fogalmazódtak meg:

1. a térség népességmegtartó erejének növelése,
2. munkahelymegőrzés és munkahelyteremtés a térségben,
3. a mezőgazdasági termelés piaci hatékonyságának növelése,
4. a környezetterhelés csökkentése a Kis-Balaton, mint egyedülálló ökoszisztéma megóvása érdekében.

A fent megfogalmazott speciális célkitűzéseket nem kell hosszasan indokolni. Mint a helyzetfeltárás megmutatta, a Kis-Balaton térsége az országos átlaghoz képest fejlettebb Dunántúl egyik belső perifériája, az átlagosnál kedvezőtlenebb demográfiai folyamatokkal. Ha a térség népességmegtartó erejét nem sikerül növelni, akkor eltűnik az a munkaerő-bázis, amely egyrészt a gazdaság fejlesztésének motorja, másrészt az infrastrukturális fejlődés hasznélvezője lehet. Ennek érdekében elsődleges fontosságú a munkahelymegőrzés és munkahelyteremtés a térségben. Ezt részben a mezőgazdasági tevékenységek korszerűsítésével, részben a mezőgazdaságot bizonyos mértékig kiváltó – és a munkaerőpiac diverzifikálását elősegítő – egyéb tevékenységekkel, például turisztikai fejlesztéssel lehet elérni.

A rurális térségek elsődleges munkalehetőségét nyújtó mezőgazdaság fejlesztése a Kis-Balaton térségében is kiemelkedő fontosságú. Ezt itt még erősíti is a térség átlagosnál jobb aranykorona értékű földterülete és a korábbi évtizedek számottevő ipari fejlesztése nélküli domináns és tradicionális agrárgazdaság.

Végül meg kell említeni a negyedik speciális célkitűzést, amely valóban speciális térségi feladat. A Kis-Balaton komplex ökoszisztémájának megőrzése ugyan nemcsak térségi feladat, hiszen országos, sőt európai jelentőségű területről van szó, de mégis a térségben élők tehetnek ez ügyben a legtöbbet. A környezeti terhelések csökkentése segítik a Kis-Balaton állapotának javítását, és ezen túl további jelentőségük, hogy kihatva a Balaton vízminőségére fontos összetevői az ország legismertebb turisztikai célpontja helyzetének javításában.

A Kis-Balaton térségének vidékfejlesztési programjában megfogalmazott (a következő fejezetekben részletezett) prioritásai és alprogramjai nagyrészt a térség egészére vonatkoznak, hiszen itt egy nem túl nagy alapterületű kistérségről van szó. Az öt prioritás

közül mindössze egy, a közlekedés fejlesztése, pontosabban annak egyes alprogramjai nem vonatkozik a térség egészére. Az egyes alprogramokhoz tartozó fejlesztések közvetve természetesen az egész térség javát szolgálják.

Az alábbiakban visszatekintő és összefoglaló jelleggel bemutatjuk a fő prioritásokhoz tartozó alprogramokon belül tervezett intézkedés-csoportokat.

1. Közlekedésfejlesztés

1.1 Közút fejlesztési alprogram

- 1.1.1 Turisztikai célú közútfejlesztés
- 1.1.2 Mezőgazdasági és erdészeti közutak fejlesztése
- 1.1.3 Országos úthálózat fejlesztés helyi intézkedései
- 1.1.4 Településeken belüli forgalomszabályozás

1.2 Légi közlekedés fejlesztési alprogram

- 1.2.1 Infrastruktúra-fejlesztés
- 1.2.2 Kiegészítő szolgáltatások fejlesztése

1.3 Vízi közlekedés fejlesztési alprogram

- 1.3.1 Turisztikai célú víziút és kikötőhely fejlesztés

2. Idegenforgalom-fejlesztés

2.1 Idegenforgalmi infrastruktúra fejlesztési alprogram

- 2.1.1 Idegenforgalmi vonalas infrastruktúra fejlesztése
- 2.1.2 Vendéglátás és szolgáltatás fejlesztése
- 2.1.3 Idegenforgalmi humán infrastruktúra fejlesztés

2.2 Falumegújítási alprogram

- 2.2.1 Épített környezet védelme
- 2.2.2 Népi hagyományörzés és kisipar fejlesztése
- 2.2.3 Múzeumok, faluházak, tájházak kialakítása

2.3 Turisztikai termékfejlesztés alprogram

- 2.3.1 Kerékpáros turizmus
- 2.3.2 Ökoturizmus
- 2.3.3 Falusi turizmus
- 2.3.4 Kulturális turizmus
- 2.3.5 Borturizmus

2.4 Turisztikai marketing alprogram

- 2.4.1 Idegenforgalmi marketing fejlesztés, imázsteremtés, pozicionálás
- 2.4.2 Idegenforgalmi humán erőforrás fejlesztés
- 2.4.3 Kommunikációs csatornák fejlesztése

3. Mezőgazdaság fejlesztése

3.1 Mezőgazdasági termékek piaci megjelenési lehetőségeinek fejlesztése

- 3.1.1 Integrátor szervezetek megalakítás és fejlesztése
- 3.1.2 Kommunikációs és a piacra jutást segítő tanácsadó háttér fejlesztése
- 3.1.3 Birtokstruktúra átalakítási intézkedés-csoport
- 3.1.4 Termékstruktúra átalakítási intézkedés-csoport

3.2 Mezőgazdasági háttér ipar fejlesztése alprogram

- 3.2.1 Feldolgozás, tárolás, szárítási kapacitás és technológia fejlesztése
- 3.2.2 Növénytermesztési és állattenyésztési technológiai fejlesztés
- 3.2.3 Hiányzó agráripari szolgáltatások megteremtése

3.3 Állattenyésztési alprogram

- 3.3.1 Állattartó telepek infrastrukturális és technikai fejlesztése

- 3.3.2 Halgazdálkodás fejlesztése
- 3.3.3 Őshonos állatok tenyésztése, húsállatok struktúrájának pontosítása
- 3.3.4 Legelők hasznosításának fejlesztése
- 3.4 Erdő- és vadgazdálkodási alprogram**
 - 3.4.1 Parlag és erodált területek hasznosítása
 - 3.4.2 Erdőgazdálkodás fejlesztése
 - 3.4.3 Fafeldolgozás és helyi faipar fejlesztése, korszerűsítése
 - 3.4.4 Vadgazdálkodás fejlesztése
- 4. Környezetvédelem fejlesztése**
 - 4.1 vízminőség védelme alprogram**
 - 4.1.1 Szennyvízkezelés és -tisztítás megoldása
 - 4.1.2 Vízbázisok karbantartása, vízminőség védelme
 - 4.1.3 Belvíz és csapadékvíz elleni védekezés
 - 4.2 Környezetterhelés csökkentése alprogram**
 - 4.2.1 Lakossági hulladékelhelyezés fejlesztése
 - 4.2.2 Veszélyes hulladékok megfelelő kezelésének fejlesztése
 - 4.2.3 Szelektív hulladékgyűjtés kialakítása
 - 4.2.4 Zajvédelem fejlesztése
 - 4.3 Környezeti kultúra fejlesztése alprogram**
 - 4.3.1 Lakossági környezettudat fejlesztése
 - 4.3.2 Oktatási rendszeren keresztüli szemléletformálás
 - 4.4 Tájfejlesztési alprogram**
 - 4.4.1 Tudatos tájépítészeti fejlesztés
 - 4.4.2 Tájképi elemek karbantartása
- 5. Humán erőforrás fejlesztése**
 - 5.1 Szociális ellátórendszer fejlesztése alprogram**
 - 5.1.1 Idősek gondozásának fejlesztése
 - 5.1.2 Családsegítő, családgondozó hálózat kiépítése
 - 5.1.3 Gyermekvédelmi szolgáltató rendszer fejlesztése
 - 5.1.4 Szociális humán erőforrás fejlesztés
 - 5.2 Egészségügyi és mentálhigiénés alprogram**
 - 5.2.1 Egészségügyi szűrések szervezése és fejlesztése
 - 5.2.2 Mentálhigiénés prevenció kialakítása
 - 5.2.3 Egészségügyi és mentálhigiénés felvilágosító munka szervezése
 - 5.2.4 Mentálhigiénés humán erőforrás fejlesztés
 - 5.3 Oktatási ellátórendszer modernizálása alprogram**
 - 5.3.1 Az oktatási rendszer infrastrukturális modernizálása, fejlesztése
 - 5.3.2 A közoktatási rendszer tartalmi megújítása
 - 5.3.3 Helyi hagyományokon alapuló szakmák felnőttoktatási rendszerbe építése
 - 5.3.4 Oktatási humán erőforrás fejlesztés
 - 5.4 Közösségfejlesztés alprogram**
 - 5.4.1 Közösségi helyek, házak fejlesztése
 - 5.4.2 Civil szervezetek, érdekképviselői fórumok fejlesztése
 - 5.4.3 Információs szolgáltatások fejlesztése
 - 5.4.4 Helyi nyilvánosság tájékoztatása a SAPARD programról
 - 5.5 Foglalkoztatáspolitikai alprogram**
 - 5.5.1 Alternatív munkahelyek teremtése
 - 5.5.2 A roma kisebbség foglalkoztatási gondjainak enyhítése
 - 5.5.3 Vállalkozások munkahelyteremtő képességének növelése

1.2 A stratégiai program megvalósításának első három évében ható tényezők összefoglalása

A kistérség a közlekedési infrastruktúra terén eléggé diverzifikált. A viszonylag jó adottságok ellenére számos megoldandó feladat van. A jelenlegi SAPARD támogatások az infrastrukturális beruházásokra, így az útfelújításra - általánosan - 25 %-os önerőt igényelnek. Várhatóan az önerőt előállítani tudó települések a 2001. évtől megindíthatják programjaikat e téren. Folyamatosan figyelemmel kell kísérni a kormány közútfejlesztési stratégiáját, s elsőként azokat az utakat kell fejleszteni, melyek nagyobb országutakhoz, csomópontokhoz kapcsolhatják a települést.

A jövő évben feltétlenül meg kell kezdeni a turista- és kerékpárút hálózat kiépítését, hiszen a térségbe érkező – autózni nem szerető - vendégeknek el kell jutniuk a kívánt céltelepülésre. Problémát fog jelenteni, hogy több település nem tudja finanszírozni a kerékpár- és turista utak településhatáron kívül eső részét. Erre nyújthat megoldást, a kormány 2001. évtől szóló kerékpárutak építésére vonatkozó pályázata, melynek célja olyan kerékpárutak építésének a támogatása, amelyek elsődlegesen a turisztikai célú kerékpározáshoz teremtik meg a feltételeket, elősegítve ezzel a nemzetközi és a belföldi kerékpáros turizmus növekedését, szolgálva a területfejlesztést, az egészséges életmódot, a nagyobb távolságú kerékpározás biztonságát és a környezetkímélő közlekedés elterjedését. A pályázaton a helyi önkormányzatok vehetnek részt, önállóan vagy társultan a 2001. évben, utána várhatóan folyamatosan megvalósuló kerékpárút építéséhez, és a fejlesztés bekerülési összegének legalább 20 %-át a helyi önkormányzat saját forrásból kell, hogy biztosítsa. A kerékpárutak megépítése így, többféle forrás igénybevételével várhatóan 2-3 éven belül realizálódik.

A Balaton Airport esetében 2001-ben rendezni kell a tulajdonviszonyokat. Veszélyt jelenthet, hogy a tulajdonosok az eltérő gazdasági érdekek miatt nem tudnak megegyezni. Amennyiben rendeződnek a tulajdonviszonyok, a 2002. évtől megindíthatóak a műszaki fejlesztések, melyek már a kiegészítő szolgáltatások minőségének növelése előtt jótékony hatással lehetnek a vendégforgalomra. Várható, hogy a kényelmesebb életvitel következtében egyre többen választják majd a gyors és megbízható légi közlekedési formát. Ez pedig önmagában hordozza a minőségi turizmus megvalósulásának kezdetét.

A légi közlekedés fejlesztése óriási beruházás, megvalósításához egyéb forrásokat kell igénybe venni. A következő években várhatóan megnő a regionális légi közlekedés

fejlesztésének támogatása, mivel minden hasonló beruházás csökkenti a közutak terhelését, illetve hosszabb távon a környezetszennyezést.

A vízi közlekedés fejlesztésének (hajó- és vitorlaskikötők építése) tekintetében ténylegesen csak Balatonszentgyörgy érintett, ugyanakkor közvetve természetesen az egész térség. Az ezirányú fejlesztés várhatóan csak az időszak második felében lesz megvalósítható a MAHART Balatoni Hajózási Rt-nél történő tulajdoni viszonyok változása, ill. az engedélyezési folyamatok hosszadalmassága miatt.

A kerékpáros, vízi- és légi közlekedés tehermentesítené a közutakat, s csökkentené a környezeti zajártalmat. Ez főleg a balatoni forgalom által is érintett településeken válhat érzékelhetővé.

A turizmus az egyik legjelentősebb húzóhatással rendelkező ágazat, amely elősegítheti a térség gazdasági felzárkózását, a természeti és kulturális értékek megőrzését és hasznosítását, a lakosság életkörülményeinek javítását. A Balaton illetve termál- és gyógyfürdőhelyek közelsége az idegenforgalom fejlesztésének egyik motorja lehet. Számos település rendelkezik a régió belül fel nem tárt értékekkel. Legelőször meg kell határozni mi a fő vonzerő, melyek azok a termékek, amelyekre ez idegenforgalmat építeni kívánják. A 2001. évtől meg kell kezdeni a saját turisztikai termékfejlesztéseket. (Ilyenek, pl. a bor-, falusi turizmus.) Az ezirányú fejlesztések a hagyományörzés, a turizmus fellendítése, a kedvezőbb pénzügyi mutatók és új munkalehetőségek mellett számos egyéb jótékony hatással járnak. 2003-ra elérhető, hogy az eddigi – a balatoni turizmust szolgáló – háttértelepülések céltelepülésekké, s az eddig a turizmusban csak kevés szerepet betöltő települések háttértelepülésekké váljanak.

Egyes infrastrukturális beruházásokat, melyek kisebb forrásigényűek (falusi, borturizmus, ökoturizmus) a 2001. évtől meg kell kezdeni. Ezek a kis beruházások húzóerőt jelentenek majd a nagyobb fejlesztések megvalósításánál. Múzeumok, faluházak építése várhatóan 2-3 év múlva kezdhető meg. Pozitív hatással lehet a kormány által megfogalmazott turizmusfejlesztési program, mely a minőségi turizmuson belül kiemelten kezeli a kulturális, kerékpáros-, bor- és gasztronómiai turizmust.

A SAPARD mellett más hazai és uniós pályázati forrás (pl.: PHARE) is nagy valószínűséggel igénybe vehető a térség turisztikai fejlesztéseinek megvalósítására az elkövetkezendő 3-4 évben. Az Európai Unió évről-évre növeli az erre a célra fordított támogatási összeget, a helyi adottságok erősebben történő kiaknázása érdekében. A turisztikai termékek meghatározása után, - lehetőleg egy éven belül – ki kell dolgozni a megfelelő

kistérségi marketinget. Ennek célja, hogy néhány éven belül mind Magyarországon, min nemzetközi viszonylatban ismertté tegye a régió vonzerejét.

A marketing tervnek tartalmaznia kell, hogy mit (milyen terméket, pl.: borturizmus) és hogyan (milyen csatornákon keresztül, pl.: prospektus, a későbbiekben külföldi vásárokon való megjelenés) kíván a régió eladni. 2-3 éven belül megvalósítható a célterület-menedzsment, melynek fő elemei – a térség turisztikai kulcspiacának a feltárása és erősítése, a térségben jelen levő legkülönbözőbb partnerek közötti kooperációk kiszélesítése, a marketinghálózatok megteremtése, a térségi vonzerők komplex kínálati rendszerré alakítása, valamint a kistérségi infrastruktúrafejlesztés koordinálása – együttesen lehetővé teszi, hogy a térség megfeleljen a turizmus igényeinek. Az elektronika gyors hódítása megköveteli, hogy a térség a 2001. évben megoldja a világhálón történő megjelenést. Ez azért lényeges, mivel kis beruházással elérhető, hogy a világon bárhol megnézhessek a kistérség kínálatát, turisztikai információit. Ezen információforrás további előnye, hogy a turizmus folyamatos alakulásával párhuzamosan bármikor, minimális költség ráfordítással bővíthető a megjeleníteni kívánt információk köre.

Hátrányt jelenthet az érdemi munka elég időben történő elkezdése, hiszen így nem csak kevesebb forráshoz juthat a térség, hanem nehezen behozható hátrányt is szerezhet más térségekkel szemben. A folyamat pedig magában hordozhatja a munkaerő elvándorlás veszélyét a jobb adottságú térségekbe, az adójövedelmek csökkenését, stb.

Ugyanakkor a turisztikai fejlesztések jótékony hatásai között szerepelnek a foglalkoztatottság növekedése, a népességmegtartás, mely néhány éven belül akár népességnövekedést is eredményezhet.

Hozzájárul ehhez természetesen az is, hogy a kedvezőbb idegenforgalmi infrastruktúra, s következésképp nagyobb vendégforgalom megvalósulása esetén kedvezőbb jövedelmi viszonyokat érnek el a térség lakosai, csökkenhet a szürke és feketegazdaság, s így jelentős adótöbbletet produkálhatnak a települések. Ennek a hatása azonban leghamarabb is csak az időszak második felében lesz érzékelhető.

Összességében a falusi turizmus, a borturizmus, a kerékpárturizmus (- mely a Balaton mentén már kezd éledni, s ahhoz kellene csatlakozni -) azok, melyeket legelsőként, már 2001-től fejleszteni lehet. Ezt indokolja az is, hogy ezek a fejlesztések kedvező támogatottságot élveznek, s viszonylag kevés önerőt igényelnek. Ugyanakkor ezekkel a beruházásokkal párhuzamosan, a jelentősebb forrásigényű fejlesztéseket (pl.: idegenforgalmi vonalas infrastruktúra, épített örökség védelme) pontosan elő kell készíteni, meg kell találni azokat a lehetőségeket, amelyek pótlólagos forrást jelenthetnek, s nem utolsó sorban figyelni

kell az állam közútfejlesztési stratégiáját. Emellett szükséges egy olyan jellegű lobbymunka is, amely esetlegesen érdekeltté teszi a kormányt a térségben lévő közutak - állami forrásból történő – fejlesztésére. Ezt segíthetik elő a gyorsan, és hatásosan megvalósított egyéb, kisebb idegenforgalmi fejlesztések, melyek mindamelllett, hogy vonzerőt jelentenek (s ezáltal talán több állami segítséget), tőkét biztosíthatnak a nagyobb fejlesztések megvalósításához.

A térség megközelíthetőségének javítása valószínűleg hosszú évek munkája, s ez magában hordozza a minőségi turizmus késleltetésének veszélyét.

A mezőgazdasági területek aránya a térségben elmarad az országos átlagtól. A viszonylag magas aranykorona értékű földek, a jó környezet azonban elősegíthetik a térség mezőgazdaságának fellendülését. Sajnálatos tény, hogy jelenleg rossz a magyar agrártámogatások elosztásának struktúrája. Az EU-s pályázati források általában nagy (50-70 %) önerőt igényelnek. Ezt gyakran nem tudják a mezőgazdasági vállalkozások biztosítani. A kormány terveiben kiemelt helyet kapott a vízellátás, vízhasznosítás (6 évre szóló) fejlesztési terve, ami azért lehet fontos, mert a csatornahálózat és vezetékes hálózat terén nagy a lemaradás. Néhány éven belül megvalósulhat így például Tikos vízellátása, ahol jelenleg a vezetékes vízellátás aránya kevesebb, mint 50 %.

Az elaprózódott birtokszerkezet integrációját várhatóan az időszak második felétől meg lehet kezdeni. Fel kell ismerni az agrárszférában dolgozóknak az új – hatékonyabb és hosszú távon olcsóbb - technológiákban rejlő lehetőségeket.

A következő évek feladata a zöldség- és gyümölcssektor korszerűsítése, infrastruktúra fejlesztése. Az agrártárca célul tűzte ki a friss zöldség, gyümölcs elhelyezésének, raktározásának, feldolgozásának, és a technológiaváltáshoz szükséges épület- és eszközberuházás segítségét. Az arányokat nézve - az éves országos támogatás a zöldség-gyümölcs programra 2,3 Mrd Ft, a térség igénye e téren kb. évi 100 M Ft - azonban nem várható nagyarányú állami finanszírozás. Ezeket a forrásokat is figyelembe véve, jövő évtől meg kell kezdeni a fejlesztéseket e téren. Lehetőség van pl.: a zalaszabari hulladékgyümölcsfeldolgozó megvalósítására az elkövetkező 1-2 éven belül. Egyes mezőgazdasági fejlesztések (szőlőtermesztés) azért is sürgetőek, mert hatással vannak a turizmusra - borturizmus - is.

Az állattenyésztésen belül a halgazdálkodás fejlesztése és a húsállatok tartása az, melyre konkrét tervet kell kidolgozni a jövő évben. Olcsó technológiákkal megvalósítható – az idegenforgalmat is - pl. halastavakkal – támogató állattenyésztés.

Mint a stratégiai program rámutatott, az erdőterület aránya a térségben elmarad az országostól. A következő évtől meg kell kezdeni a kihasználatlan területek folyamatos

erdősítését, hiszen ezt a programot az Európai Unió és hazánk is (jövőre pl.: 5 Mrd Ft-tal) kiemelten kezeli. Az erdőgazdálkodás az időszak végére többletforrást jelenthet a régióban.

Mint a helyzetfeltárás rámutatott, a Kis-Balaton környezete bizonyos szempontok alapján (levegőszennyezettség, ipari termelés hiánya, környezeti zajártalom, gazdag flóra, élővilág) kedvező helyzetben van, ugyanakkor a környezeti károkat, a környezetterhelést figyelembe véve azonnal meg kell kezdeni a felkészülést a beavatkozásra. Mivel a környezetvédelem esetében óriási a forrásigény, várhatóan az ezen belüli alprogramok (pl.: szennyvízkezelés) éppen emiatt nem indulhatnak be csak a tervidőszak második felében.

Természetesen lehetséges egyéb források igénybevétele, de várhatóan a következő 3 évben a kisebb tőkeigényű – azaz a zajvédelem, veszélyes hulladékok kezelése, lakossági hulladék-elhelyezése – környezetvédelmi fejlesztések valósulhatnak meg.

A 2001. évtől egyértelműen megkezdhető a környezeti kultúra, ezen belül is a lakossági környezettudat fejlesztése. Itt, mivel aránylag kisebb tőkeigényről van szó, valószínűleg a lakossági szemlélet nehezen történő változtatása, a célok elfogadtatásának nehézsége jelenthet veszélyt, azaz nem várható, hogy 3 év alatt megvalósulhat például a szelektív hulladékgyűjtés.

A térség demográfiai helyzete nem kielégítő. Hátrányt jelent, s jelenteni is fog, hogy a térségben nincs város. Ellenben jelentős segítséget nyújthat a térségnek Keszthely, Hévíz és az egyéb városok közelsége. Ilyen segítséget jelenthet a szociális ellátórendszer fejlesztésében az, hogy Keszthelyen például már működik családsegítő szolgálat. Ez mindenképpen az időszak elején megoldandó feladatot jelent, mivel a térségben nagy az idősek aránya. A program megvalósításához szükséges munkaerő és forrásigény nagysága miatt a 2001. évtől neki kell fogni a térség ilyen irányú programjának megvalósításához.

Az egészségügyi problémák megoldása nem várható az időszak elején. Hogy csökkenjenek az ilyen jellegű gondok, fel kell állítani a megfelelő intézményrendszert a szükséges szakemberekkel. A felvilágosító munka mihamarabbi megkezdésével számos egészségügyi probléma megelőzhető. Az ehhez szükséges humán erőforrás 2 éven belül a térség rendelkezésére állhat. A kistérségben az oktatási rendszer infrastrukturális fejlesztésének az elhúzódása jelenthet gondot, mivel ez kihathat a humán erőforrás fejlesztésére. Megoldást jelenthet a térség egyes oktatási intézményeiben történő oktatási technika, számítógépes illetve nyelvi képzés gyors fejlesztése. A térség települései így akár két év alatt kiképezhetnek önmaguknak - saját - szakembereket, akik a későbbiekben a kész intézményrendszer felállításakor a humán oktatásban is szerepet vállalhatnak. Szükséges lenne egyfajta ösztönzési rendszer felállítása, hogy a lakosság még érdekeltté váljon a

tanulásban. Néhány – valamilyen képzettséghez kötöten - beígért új munkahely, s ezzel magasabb jövedelem elérhetősége megfelelne erre a célra.

Már a 2000. évben megkezdődött a kistérségi szereplők együttműködése, mely jó hatással lehet a későbbiekben a civil szervezetek összefogására. A különböző fórumok, tájékoztató előadások folyamatos megrendezésével, a közösségi tudat fejlesztése pozitívan befolyásolható. Minden évben megszervezhetőek az érdeklődési köröknek megfelelő szakmai előadások, fórumok melyek a tapasztalatcserét biztosítva ösztönzőleg hathatnak a térség lakosaira.

II. Projektek közötti kapcsolatrendszer és alprogramonkénti idő és pénzügyi ütemezése

Az operatív programot alkotó projektek közötti kapcsolatrendszer

A projekt sorszáma	A projekt címe	Kapcsolódó projekt(ek) kistérségen belül	Kapcsolódó projektek környező kistérségekből	A projektek által megvalósítandó közös cél	A kapcsolat értelmezése, magyarázata
1.1.	Tejtermelő tehenészet		Mezőgazdasági ipari park létrehozása (Balaton-felvidéki Térség-fejlesztési Társulás)	A mezőgazdasági termelés hatékonyságának fokozása, magasabb árbevételek, biztos értékesítés	A megtermelt javak korrekt értékesítése a megélhetés biztosításával
1.2	Zalasabari hulladékgyümölcs feldolgozó létrehozása	Zalasabari hegyi utak rendbetétele Borút – Falusi turizmus	Mezőgazdasági földutak kiépítése (Balaton-felvidéki Térségfejlesztési Társulás)	A gyümölcsstermesz-tés javainak feldolgozásának és értékesítési lehetőségeinek javítása.	A környező települések és térségek hulladékgyümölcseinek hasznosítása, feldolgozása kiegészítő jövedelemforrást jelent a gyümölcs-termesztőknek.
1.3	Bortároló feldolgozó kialakítása	Ültetvénytelepítés Hegyközségi ivóvízhálózat fejlesztés Zalasabari hegyi útjainak rendbetétele Borút, Falusi turizmus	Szőlő és borfeldolgozás palackozás (Balaton-felvidéki Térségfejlesztési Társulás) Borút kialakítása (Balaton-felvidéki Térségfejlesztési Társulás) Borpalackozó létesítése (Rezi)	A kistérség és a környező térségek szőlő és bortermelesének korszerűsítése, az értékesítést és a marketinget erősítő borpalackozási lehetőség megteremtése.	A felsorolt projekt elképzelések teljes vertikumot ölelnek fel az ültetvénytelepítéstől a borpalackozáson át egészen a borút kialakításáig.
1.4	500 tonnás gabona-tároló létrehozása	-	-	-	-
2.1	Hegyközségi ivóvízhálózat	Bortároló-feldolgozó kialakítása Ültetvénytelepítés Zalasabari hegyi utak rendbetétele Borút- Falusi Turizmus	Borpalackozó – Bor-út (Rezi) Borpalackozó – Bor-út (Balaton-felvidéki Térség-fejlesztési Társulás)	A szőlő- és bortermeles szükséges infrastruktúrájának megteremtése.	A térség bortermelesének megjelenése a nemzetközi piacon alapvetően függ a kívánt infrastruktúra meglététől.
2.2.	Zalasabari hegyi-útjainak rendbetétele	Zalasabari hulladékgyümölcs feldolgozó létrehozása Bortároló-feldolgozó kialakítása Ültetvénytelepítés Hegyközségi ivóvízhálózat fejlesztés Borút- Falusi Turizmus	Borpalackozó – Bor-út (Rezi) Borpalackozó – Bor-út (Balaton-felvidéki Térség-fejlesztési Társulás)	A szőlő- és bortermeles szükséges infrastruktúrájának megteremtése a hegyi utak járhatóvá tétele.	A térség bortermelesének megjelenése a nemzetközi piacon alapvetően függ a kívánt infrastruktúra meglététől és természetesen a pincék megközelíthetőségétől.
2.3.	Zalaapáti belterületének rendezése (út-szélesítés, vízelvezetés, parkosítás)	Borút-Falusi Turizmus	Belvíz- és esővíz elvezetésének megoldása (Balaton-felvidéki Térség-fejlesztési Társulás)	A települések vonzóbbá tétele a bel- és külföldi vendégek számára.	A települések szebbé tétele nagyban hozzájárul az idegenforgalom fokozásához, és az életszínvonal emelkedéséhez.
3.1.	Térségi varroda kialakítása	-	Varroda kialakítása (Keszthely-Hévíz)	Alternatív jövedelemszerzés biztosítása, munkahelyteremtés.	A térségi varrodák egymást erősítve nyithatnak új perspektívákat az itt élőknek és a befektetőknek.

3.2.	Vársziget Camping és Szabadidő-központ	Borút–Falusi Turizmus	Szabadidős tevékenység – turizmus (Balaton-felvidéki Térségfejlesztési Társulás)	A térség idegenforgalmának fokozása.	A térség idegenforgalmának növekedésével együtt nőnek a bevételek, ami által nő az életszínvonal.
3.3.	Cukrász termelő-üzem kialakítása	-	-	-	-
4.1.	Kis-Balaton Erdei Iskola	Borút–Falusi Turizmus	-	A térség idegenforgalmának fokozása, munkahelyteremtés.	A térség idegenforgalmának növekedésével együtt nőnek a bevételek, ami által nő az életszínvonal.
4.2.	Borút – Falusi Turizmus	Zalaszabari hulladékgyümölcs feldolgozó létrehozása Bortároló feldolgozó kialakítása Zalaszabar hegyi-útjainak rendbetétele Zalaapáti belterületének rendezése (út-szélesítés, vízelvezetés, parkosítás) Kis-Balaton Erdei Iskola Vársziget Camping és Szabadidőközpont Ültetvénytelepítés	Borpalackozó – Borút (Rezi) Borpalackozó – Borút (Balaton-felvidéki Térségfejlesztési Társulás)	A térség falusi- és borturizmusának fellendítése.	A turizmus fellendülése indukálja más gazdasági ágak fellendülését is, továbbá a bevételnövekményeken keresztül az életszínvonal változását is.
5.1.	Ültetvénytelepítés	Bortároló-feldolgozó kialakítása Borút–Falusi turizmus	Szőlőterületfelújítás (Badacsonytomaj) A Haláp hegyen található szőlőfajták szerkezetmódosítása (Balaton-felvidéki Térségfejlesztési Társulás)	A termő szőlőterületek rekonstrukciója, szükség szerint a hagyományos fajták visszahozatala.	A szőlőültetvények rekonstrukciójával, és a tájfajták visszahozatalával javul a termelés minősége és a piacra jutási feltétel.

A projektek alprogramonkénti idő és pénzügyi ütemezése

Költségek összesen (ezer Ft)

<i>kód</i>	<i>alprogram/projekt</i>	<i>2000</i>	<i>2001</i>	<i>2002</i>	<i>2003</i>
1.1	Tejtermelő tehenészet	-	3.500	2.500	-
1.2	Zalaszabari hulladék-gyümölcs feldolgozó	-	10.000	-	-
1.3	Bortároló-feldolgozó kialakítása	-	39.500	24.000	-
1.4	Gabonátároló létesítése	-	-	48.000	-
	1. alprogram összesen:	0	53.000	74.500	0
2.1	Hegyközségi ivóvízhálózat	-	10.500	10.000	-
2.2	Zalaszabar hegyi útjainak rendbetétele	-	24.640	-	-
2.3	Zalaapáti belterületének rendezése (útszélesítés, vízelvezetés, parkosítás)	-	500.000	400.000	300.000
	2. alprogram összesen:	0	535.140	410.000	300.000
3.1	Térségi varroda kialakítása	-	14.000	8.500	-
3.2	Vársziget camping	-	5.000	45.000	5.000
3.3	Cukrászati termelőüzem	-	16.500	-	-
	3. alprogram összesen:	0	35.500	53.500	5.000
4.1	„Kis-Balaton” erdei iskola	-	3.000	1.000	1.000
4.2	Borút, falusi turizmus	-	1.900	1.500	1.600
	4. alprogram összesen:	0	4.900	2.500	2.600
5.1	Ültetvénytelepítés	-	46.000	36.000	-
	5. alprogram összesen:	0	46.000	36.000	0
	Mindösszesen:	0	674.540	576.500	307.600

III. Az operatív alprogramok

Az operatív alprogramok közül a Kis-Balaton térségében kidolgozásra került összesen öt darab, ebből három – az FVM előírásainak megfelelően – legalább három konkrét projekttervet tartalmaz.

Az első a stratégiai terv „Mezőgazdasági háttérpar fejlesztése” alprogramjához kapcsolódik. Az itt kidolgozásra került négy projekt mindegyike hiánypótló szerepet tölt be a térségben, és a mezőgazdasági tevékenységek hatékonyabb ellátásához nyújt segítséget. Egy tároló, egy feldolgozó és egy tároló/feldolgozó kapacitásbővítő projekt mellett az állattenyésztésben történő minőségi előrelépés lett megfogalmazva célként. A projektek megvalósulása esetén nő a fejlett technológiát alkalmazó egységek száma, létrejönnek új mezőgazdasági szolgáltatások és egyben új munkahelyek teremtése is elérhetővé válik.

A második alprogramcsomag a stratégiai terv „Idegenforgalmi infrastruktúra fejlesztési alprogram” részéhez köthető. Itt olyan, elsősorban a vonalas infrastruktúra fejlesztésére vonatkozó projektek kerültek kidolgozásra, amelyek a térség idegenforgalmi potenciáljának, háttérparjának fejlődését szolgálják, lehetőséget biztosítanak a turisztikai adottságok hatékonyabb kihasználására.

A harmadik alprogramcsomag a stratégiai tervben megfogalmazott alternatív jövedelemforrások biztosítását célozza meg. Itt szükségtelen külön hangsúlyozni ennek a tényezőnek a térségbeni fontosságát. Az itt kidolgozott projektek olyan jövedelemtermelő lehetőségekre épülnek, amelyeknek a térségben vagy előzménye (varroda), vagy jól körülírható potenciális sikere lehet (camping). Ezáltal lehetővé válik, hogy az alternatív jövedelmek forrásai a térség potenciáljához harmonikusan igazodó tevékenységek legyenek.

A fenti három előírt alprogramcsomag mellett további három projektet is kidolgoztak a helyi szereplők. Ezek két külön alprogramba sorolhatók (turisztikai termékfejlesztés és a mezőgazdasági termékek piaci megjelenési lehetőségeinek fejlesztése). Mindhárom projekt megfelelően illeszkedik a térségi adottságokhoz és a stratégiai tervben megfogalmazott célokhoz egyaránt.

Operatív alprogramlap 1.

Sor-szám:	1.	alprogram megnevezése:		Mezőgazdasági háttérpar fejlesztése alprogram			
célcsoport:	Térség lakossága, mezőgazdasági vállalkozók, helyi önkormányzatok	Érintett lakosok száma:	kb. 7000	földrajzi terület:	Kis-Balaton Térségi Társulás	érintett települések száma:	8
Célok				indikátorok			
stratégiai cél	A mezőgazdasági termelés és értékesítés hatékonyságának növelése		eredmény- indikátorok	nő a fejlett technológiát alkalmazó egységek száma, létrejönnek új mezőgazdasági szolgáltatások			
kapcsolódó SAPARD cél	Mezőgazdasági vállalkozások beruházásainak támogatása		hatás- indikátorok	javul a mezőgazdasági termékek piacra jutásának feltétele, javulnak az állattartás feltételei, munkahelyteremtés			
indoklás, kapcsolódás a stratégiához	Az alprogram csomag minden egyes projektje szervesen illeszkedik a kistérség stratégiai programjában megfogalmazott prioritáshoz, és a programokhoz. Megvalósíthatóságuk belátható időn belül lehetséges.						
kapcsolódás más programokhoz	Nyugat-Dunántúli Régió Agrárstruktúra és Vidékfejlesztési Programja	Zala Megye Agrárstruktúra és Vidékfejlesztési Programja	Magyarország SAPARD terve				
felelős szervezet	Kis-Balaton Térségi Társulás		partnerek:	Térségi vállalkozók			
címe	8391 Sármellék, Dózsa u. 324.			Érintett önkormányzatok			
telefon	83/355-001						
e-mail	telehaz.sarmellek@matavnet.hu						
vezető	Szabó Vendel						
projektek sorszáma	Megnevezése	forrásigénye évek szerint					
		2000	2001	2002	2003	összesen	később
1.1	Tejtermelő tehenészet	-	3.500	2.500	-	6.000	
1.2	Zalaszabari hulladék-gyümölcsfeldolgozó	-	10.000	-	-	10.000	
1.3	Bortároló-feldolgozó kialakítása	-	39.500	24.000	-	63.500	
1.4	Gabonátároló létesítése	-	-	48.000	-	48.000	
	Összesen:	0	53.000	74.500	0	127.500	
források	megnevezése	%-os megoszlása					
		2000	2001	2002	2003	összesen	
közpénz	SAPARD	0	30.0	5.5	0	35.5	
	más fedezeti forrás	0	9.9	5.1	0	15.0	
Saját forrás	Önerő	0	39.3	10.2	0	49.5	
	Egyéb forrás	0	0	0	0	0	
	Összesen	0	79.2	20.8	0	100	
Monitoring	Információforrások		időpontok		Felelősök		
	Zentai Györgyné		2001-2002, 6 havonta		Zentai Györgyné		
	Kis-Balaton Hangya Termeltető Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet		2001, 6 havonta		szövetkezet vezetője		
	Kis-Balaton térség hegyközségei		2001-2002, 6 havonta		hegyközségi képviselők		
	Dél-Balaton Mezőgazdasági Szövetkezet		2002, 6 havonta		szövetkezet elnöke		

Operatív alprogramlap 2.

Sor-szám:	2.		Alprogram megnevezése:		Idegenforgalmi infrastruktúra fejlesztési alprogram			
célcsoport:	Térség lakossága, a térségbe látogató bel- és külföldi vendégek	érintett lakosok száma:	kb. 6000	földrajzi terület:	Kis-Balaton Térségi Társulás	Érintett települések száma:	4	
Célok				indikátorok				
stratégiai cél	A térség infrastruktúrájának javítása, korszerűsítése			eredmény-indikátorok	nő a vonalas idegenforgalmi infrastruktúra-hálózat mértéke, javul a térség épített és természetes környezetének állapota			
kapcsolódó SAPARD cél	A vidéki infrastruktúra fejlesztése, javítása			hatás-indikátorok	javuló lehetőség a turisztikai adottságok kihasználására			
indoklás, kapcsolódás a stratégiához	Az alprogram csomag minden egyes projektje szervesen illeszkedik a kistérség stratégiai programjában megfogalmazott prioritáshoz, és a programokhoz. Megvalósíthatóságuk belátható időn belül lehetséges.							
Kapcsolódás más programokhoz	Nyugat-Dunántúli Régió Agrárstruktúra és Vidékfejlesztési Programja	Zala Megye Agrárstruktúra és Vidékfejlesztési Programja	Magyarország SAPARD terve					
felelős szervezet	Kis-Balaton Térségi Társulás			partnerek:	Érintett önkormányzatok			
címe	8391 Sármellék, Dózsa u. 324.				Térségi vállalkozók			
telefon	83/355-001				Helyi lakosság			
e-mail	telehaz.sarmellek@matavnet.hu							
vezető	Szabó Vendel							
projektek sorszáma	Megnevezése	forrásigénye évek szerint						
		2000	2001	2002	2003	összesen	később	
2.1	Hegyközségi ivóvízhálózat	-	10.500	10.000	-	20.500		
2.2	Zalaszabar hegyi útjainak rendbetétele	-	24.640	-	-	24.640		
2.3	Zalaapáti belterületének rendezése (útszélesítés, vízelvezetés, parkosítás)	-	500.000	400.000	300.000	1.200.000		
	Összesen	0	535.140	410.000	300.000	1.245.140		
források	megnevezése	%-os megoszlása						
		2000	2001	2002	2003	összesen		
közpénz	SAPARD	0	22.0	16.5	12.0	50.5		
	más fedezeti forrás	0	10.0	8.0	6.0	24.0		
saját forrás	Önerő	0	11.0	8.5	6.0	25.5		
	egyéb forrás	0	0	0	0	0		
	Összesen	0	43.0	33.0	24.0	100		
monitoring	Információforrások	időpontok			felelősök			
	Szentgyörgyvári és Sármelléki hegyközségek	2001-2002, 6 havonta			hegyközségi képviselők, érintett polgármesterek			
	Pogányvár hegyközség, Zalaszabar önkormányzata	2001, 6 havonta			hegyközségi képviselő, érintett polgármester			
	Zalaapáti önkormányzata	2001-2003, 6 havonta			polgármester			

Operatív alprogramlap 3.

Sor-szám:	3.	Alprogram megnevezése:		Foglalkoztatáspolitikai alprogram				
Célcsoport:	Helyi lakosság, térségbe látogató vendégek Helyi önkormányzatok	érintett lakosok száma:	kb. 400	földrajzi terület:	Kis-Balaton Térségi Társulás	érintett települések száma:	10	
Célok				indikátorok				
stratégiai cél	Alternatív jövedelemszerzés, munkahelyteremtés		eredmény-indikátorok	nő a munkahelyek száma				
kapcsolódó SAPARD cél	Alternatív jövedelemszerzést biztosító gazdasági tevékenységek fejlesztése		hatás-indikátorok	nő az általános életszínvonal, fejlődik a helyi munkaerőpiac, új lehetőségek nyílnak a térség gazdaságának fejlődése előtt				
indoklás, kapcsolódás a stratégiához	Az alprogram csomag minden egyes projektje szervesen illeszkedik a kistérség stratégiai programjában megfogalmazott prioritáshoz, és a programokhoz. Megvalósíthatóságuk belátható időn belül lehetséges.							
Kapcsolódás más programokhoz	Nyugat-Dunántúli Régió Agrárstruktúra és Vidékfejlesztési Programja	Zala Megye Agrárstruktúra és Vidékfejlesztési Programja	Magyarország SAPARD terve					
felelős szervezet	Kis-Balaton Térségi Társulás		partnerek:	Érintett vállalkozók				
Címe	8391 Sármellék, Dózsa u. 324.			Térségi önkormányzatok				
Telefon	83/355-001							
e-mail	telehaz.sarmellek@matavnet.hu							
Vezető	Szabó Vendel							
projektek sorszáma	megnevezése	forrásigénye évek szerint						
		2000	2001	2002	2003	összesen	később	
3.1	Térségi varroda kialakítása	-	14.000	8.500	-	22.500		
3.2	Vársziget camping	-	5.000	45.000	5.000	55.000		
3.3	Cukrászati termelőüzem	-	16.500	-	-	16.500		
	Összesen	0	35.500	53.500	5.000	94.000		
források	megnevezése	%-os megoszlása						
		2000	2001	2002	2003	összesen		
közpénz	SAPARD	0	8.1	25.9	2.7	36.7		
	más fedezeti forrás	0	5.4	2.0	0	7.4		
saját forrás	önerő	0	9.6	26.5	2.7	38.8		
	egyéb forrás	0	14.7	2.4	0	17.1		
	összesen	0	37.8	56.8	5.4	100		
monitoring	információforrások	időpontok			felelősök			
	Daphne Bt.	2001-2002, 6 havonta			a Bt. ügyvezetője			
	Zentai Györgyné	2001-2003, 6 havonta			Zentai Györgyné			
	A cukrászati üzem, hegyközségek	2001, 6 havonta			az üzem vezetője			

Operatív alprogramlap 4.

Sor-szám:	4.	Alprogram megnevezése:		Turisztikai termékfejlesztés alprogram				
célcsoport:	Humánszolgáltató intézmények; helyi lakosok; szőlőtermesztő agrárvállalkozók	érintett lakosok száma:	kb. 600	földrajzi terület:	Kis-Balaton Térségi Társulás	Érintett települések száma:	5	
Célok				indikátorok				
stratégiai cél	Turisztikai termékfejlesztés és környezeti nevelés			eredmény-indikátorok	nő a térségbe látogató turisták száma			
kapcsolódó SAPARD cél	Nyugat-Dunántúli régós feltételeknek való megfelelés, turisztikai lehetőségek bővítése			hatás-indikátorok	nagyobb turisztikai vonzerő, munkahelyteremtés, optimálisan formálódó környezettudat			
indoklás, kapcsolódás a stratégiához	Az alprogram csomag minden egyes projektje szervesen illeszkedik a kistérség stratégiai programjában megfogalmazott prioritáshoz, és a programokhoz. Megvalósíthatóságuk belátható időn belül lehetséges.							
Kapcsolódás más programokhoz	Nyugat-Dunántúli Régió Agrárstruktúra és Vidékfejlesztési Programja	Zala Megye Agrárstruktúra és Vidékfejlesztési Programja	Magyarország SAPARD terve					
felelős szervezet	Kis-Balaton Térségi Társulás			partnerek:	Érintett önkormányzatok			
címe	8391 Sármellék, Dózsa u. 324.				Térségi vállalkozók			
telefon	83/355-001				Helyi lakosság			
e-mail	telehaz.sarmellek@matavnet.hu				Térségi humánszolgáltató intézmények			
vezető	Szabó Vendel							
projektek sorszáma	Megnevezése	forrásigénye évek szerint						
		2000	2001	2002	2003	összesen	később	
4.1	„Kis-Balaton” erdei iskola	-	3.000	1.000	1.000	5.000		
4.2	Borút, falusi turizmus	-	1.900	1.500	1.600	5.000		
	Összesen	0	4.900	2.500	2.600	10.000		
források	megnevezése	%-os megoszlása						
		2000	2001	2002	2003	összesen		
közpénz	SAPARD	0	24.5	12.5	13.0	50.0		
	más fedezeti forrás	0	0	0	0	0		
saját forrás	Önerő	0	24.5	12.5	13.0	50.0		
	egyéb forrás	0	0	0	0	0		
	Összesen	0	49.0	25.0	26.0	100		
monitoring	Információforrások		időpontok		felelősök			
	Kis-Balaton Térségi Társulás		2001-2003, 6 havonta		a Társulás vezetője			
	Kis-Balaton Térségi Társulás		2001-2003, 6 havonta		a Társulás vezetője			

Operatív alprogramlap 5.

Sor-szám:	5.	Alprogram megnevezése:		Mezőgazdasági termékek piaci megjelenési lehetőségeinek fejlesztése alprogram			
célcsoport:	Hegyközségek; szőlő és bortermelő vállalkozók	érintett lakosok száma:	kb. 100	földrajzi terület:	Kis-Balaton Térségi Társulás	Érintett települések száma:	2
Célok				indikátorok			
stratégiai cél	Az előregedett szőlőterületek frissítése, fajták korszerűsítése			eredmény-indikátorok	racionalizálódik a mezőgazdasági termelés		
kapcsolódó SAPARD cél	Mezőgazdasági termékstruktúra korszerűsítése; mezőgazdasági vállalkozások támogatása			hatás-indikátorok	javulnak a mezőgazdasági termelési feltételek, munkahelyteremtés		
indoklás, kapcsolódás a stratégiához	Az alprogram projektje szervesen illeszkedik a kistérség stratégiai programjában megfogalmazott prioritáshoz, és a programokhoz. Megvalósíthatósága belátható időn belül lehetséges.						
Kapcsolódás más programokhoz	Nyugat-Dunántúli Régió Agrárstruktúra és Vidékfejlesztési Programja	Zala Megye Agrárstruktúra és Vidékfejlesztési Programja	Magyarország SAPARD terve				
felelős szervezet	Kis-Balaton Térségi Társulás			partnerek:	Érintett önkormányzatok		
címe	8391 Sármellék, Dózsa u. 324.				Térségi vállalkozók		
telefon	83/355-001				Hegyközségek		
e-mail	telehaz.sarmellek@matavnet.hu						
vezető	Szabó Vendel						
projektek sorszáma	Megnevezése	forrásigénye évek szerint					
		2000	2001	2002	2003	összesen	később
5.1	Ültetvénytelepítés	-	46.000	36.000	-	82.000	
	Összesen	0	46.000	36.000	0	82.000	
források	megnevezése	%-os megoszlása					
		2000	2001	2002	2003	összesen	
közpénz	SAPARD	0	28.0	22.0	0	50.0	
	más fedezeti forrás	0	0	0	0	0	
saját forrás	Önerő	0	28.0	22.0	0	50.0	
	egyéb forrás	0	0	0	0	0	
	Összesen	0	56.0	44.0	0	100	
monitoring	Információforrások	időpontok			felelősök		
	a térség hegyközségei, a Kis-Balaton Térségi Társulás	2001-2002, 6 havonta			hegyközségi képviselők, a Társulás vezetője		

További – az alprogram csomagokba nem helyezett – de mindenképpen támogatásra érdemes elképzelések, projekt javaslatok forrásigénye: *

Project címe	Saját erő	Igényelt támogatás

* A kilenc, kötelezően előírt és alprogramcsomagokba rendezett projekt mellett kidolgozott további három projektet nem itt, hanem külön alprogramlapokon és a projektek fejezetben kidolgozva tüntettük fel.

III. Projektek

1. Mezőgazdasági háttérpar fejlesztése alporogram

1.1 Tejtermelő tehenészet

1.1.1 A projekt által közvetlenül érintett célcsoportok kedvezményezettek köre

Zalaváron működő mezőgazdasági vállalkozó és alkalmazottai.

1.1.2. Helyzetfeltárás

Jelenleg 15 db tejhasznú szarvasmarha (Holstein-Friz) és szaporulata áll rendelkezésre. Kapcsolódik hozzá egy 600 literes tejhűtővel ellátott tejszarnok, mely a zalavári tejtermelők tejét is továbbítja a Pannontej RT. (Zalaegerszeg) részére, éves szerződés alapján. Az EU-előírásoknak maximálisan megfelelő állomány és a megbízhatóan extra tej előállítása érdekében szükséges a technológiai továbblépés.

1.1.3. A projekt célja

Stratégiai cél: A Kis-Balaton Térségi Társulás által készített programban a mezőgazdaság fejlesztését elsődleges célként elfogadott stratégiához kapcsolódva a korszerűsítés irányában elmozdulni.

Közvetlen cél: Fejőház kialakítása, istálló bővítése.

SAPARD cél: A Kis-Balaton Térségi Társulás startégiái programjának Mezőgazdasági háttérpar fejlesztése alprogramja, azon belül az állattartó telepek infrastrukturális és technikai fejlesztése valamint a Foglalkoztatáspolitikai alprogramon belül a vállalkozások munkahelyteremtő képességének növelése.

1.1.4. A projekt szükségességének indoklása

A mezőgazdasági vállalkozó rendelkezik 15 tehénnel és szaporulatából álló gazdasággal, valamint tejhűtésre alkalmas 600 literes hűtőberendezéssel. Jelenleg a zalavári tejtermelő gazdák tejét is átveszi és továbbítja szerződés alapján a Pannontej Rt.-nek. A többi gazda 1-8

db-os állománnyal rendelkezik, mely perspektivikusan nem jelent árutermelő kapacitást. A természetes kiöregedés, más megélhetés miatti akadályoztatás, stb. miatt a jövőben 2-3 telepre fog koncentrálni a tejtermelés. Egy bizonyos kritikus összlétszám alatt mind a tejbeszállítás, mind a legeltetés ellehetetlenül, mint az számos zalai faluban tapasztalható volt, azok is a tevékenység felhagyására kényszerültek, akik folytatták volna (tejcsarnokok bezárása, legeltetés megszüntetése). Ez munkahelyek, illetve kiegészítő jövedelmek megszűnéséhez vezetett. Tekintve, hogy a meglévő állomány lehetővé teszi a létszám bővítését, a technológiai fejlesztés szükségessé válik. A vállalkozó rendelkezik szakmai képzettséggel (agrármérnök), valamint saját, illetve bérelt földterülettel, ami a takarmány megtermeléséhez szükséges.

A jelenleg ellenőrzött Holstein Fríz állomány 6-8000 liter/laktáció képességű tehenekből áll, melyek többéves (15 év) tudatos tenyésztési munka eredményeként biztosítják az utódok megfelelő termelési képességét. 2000-ben 6 db növendéküsző és 3 db vemhes üsző garantálja a kapacitás bővítését a szükséges selejtezések mellett. Nagyobb állomány esetén 1-2 fő alkalmazottat tudna foglalkoztatni. A termelőkapacitás bővítése és a minőségi termék előállítása beruházást igényel. Ehhez egy 10 férőhelyes istálló és 1x4 állásos fejőház kialakítása szükséges.

1.1.5. A projekt tartalma

Mint az előzőekben leírtuk, egy 10 tehén férőhelyét biztosító istálló és 1x4 állásos, kisüzemi fejőház kialakítása tenné lehetővé megfelelő mennyiségű- és minőségű tej előállítását, a projekt e beruházásokat célozza.

1.1.6. A projekt fenntarthatóságának gazdasági és környezeti biztosítékai

A technológiai fejlesztés során a megfelelő állománnyal nagyobb mennyiségű és jobb minőségű – extra - tejet állíthat elő a vállalkozó. Ez egyrészt többletjövedelmet eredményez számára, ugyanakkor a kedvező feltételek mellett lehetséges plusz munkaerő alkalmazása is. A lakosság egésze szempontjából fontos, hogy a projekt megvalósulása után nagyobb biztonsággal és jobb minőségben elégíthetné ki napi tejszükségletét.

1.1.7. A projekt felbontása résztevékenységekre

A projekt sor-száma	Résztevékenység	A résztevékenység-gel elérendő eredmények (mérőföldkövek)	Időbeni ütemezés részfeladatonként havi bontásban		Forrásigény (ezer Ft-ban)				
			Kezdet (év, hó)	Vége (év, hó)	Saját	Támogatás		Egyéb	Összes
						EU	Nemzeti		
1.1	Tervezés	jóváhagyás	2001.01.	2001.03.	500	-	-	-	500
	Anyagbeszerzés	meglévő anyagok	2001.04.	2001.05.	1.000	1.400	1.100	-	3.500
	Építés	beruházás átadása	2001.06.	2002.06.	900	1.000	100	-	2.000
Összesen:					2.400	2.400	1.200	-	6.000

1.1.8. A projekt nettó költségei (ezer Ft)

Költség megnevezése	2000	2001	2002	2003
Anyag		2.000	1.500	
Gép, berendezés, jármű				
Munkadíj		1.000	500	
Utazás				
Működési költségek ¹			500	
Egyéb költségek ²		500		
<i>A projekt teljes költsége</i> Összesen		3.500	2.500	

A projekt finanszírozása

		ezer Ft	%
támogatás	EU-s	2.400	40
	nemzeti	1.200	20
Saját erő		2.400	40
Egyéb források			
Összesen		6.000	100

¹ rezszi, adminisztrációs és kommunikációs költségek (a projekt összes költségének maximum 10%-a)

² tervek, tanulmányok, szaktanácsadás stb. A projekt sikeres magvalósításához szükséges költségek

1.1.9. A projekt kapcsolódása más fejlesztési stratégiákhoz

A projekt címe: Tejtermelő tehenészet		A projekt sorszáma: 1. 1	
	A prioritás/alprogram/intézkedéscsoport megnevezése	célja	A kapcsolat értelmezése, magyarázata
kistérségi	Mezőgazdaság fejlesztése / Mezőgazdasági háttérpiac fejlesztése / Feldolgozás, tárolás, szárítási kapacitás és technológia fejlesztése	A térségben tevékenykedő szarvasmarha tartók megtermelt javainak korszerű feldolgozása és értékesítése.	A Kis-Balaton Térségi Társulás mezőgazdasági termelőinek biztosítani kell a rentábilis működést és az EU konform termékfeldolgozást.
regionális	Piacra jutás feltételeinek javítása / Mezőgazdasági termékek feldolgozottsági fokának javítása / A szarvasmarha ágazat fejlesztése	A Nyugat-Dunántúli Régió mezőgazdasági termékeinek feldolgozottsági fokának javítása.	A Nyugat-Dunántúli Régió, térséghez közeli kistermelőinek a sikeres beruházás biztosítja a megfelelő színvonalú termékfeldolgozást.
országos	Mezőgazdasági és halászati termékek feldolgozásának és marketingjének fejlesztése / a piaci hatékonyság növelése / új technológiai megoldások és beruházások, nagyobb feldolgozottságú termékek gyártása	Az ország mezőgazdasági termelésének korszerűsítése, közeledés az EU-normákhoz.	A várható tagság és az ezzel járó követelményrendszerek miatt fontos az EU mezőgazdasági termékfeldolgozásra vonatkozó előírásainak való megfelelés. Alapvetően támogatott a szabályozásoknak megfelelő feldolgozás és értékesítés.
egyéb			

1.2 Zalasabari hulladék-gyümölcs feldolgozó létrehozása

1.2.1. A projekt által közvetlenül érintett célcsoportok (kedvezményezettek köre)

A zalasabari Kis-Balaton Hangya Termeltető Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet tagjai és azok családjai.

1.2.2. Helyzetfeltárás

A tagok és családtagjaik túlnyomórészt östermelői igazolvánnyal is rendelkeznek. Jelentős kert és szőlőműveléssel foglalkoznak, a projekt révén lehetőségük nyílna a keletkezett többletermés értékesítésére és esetleges feldolgozására, ugyanis jelenleg ezen többletermés hulladékként kerül megsemmisítésre.

1.2.3. A projekt célja

Stratégiai cél: A felesleges hulladék-gyümölcs megsemmisítése akkor történik, amikor az elmúlt évek tendenciája alapján a zöldség és gyümölcsárak folyamatosan emelkednek, ezért luxus nem hasznosítani ezeket

Közvetlen cél: Az összes megtermett – nem értékesíthető - gyümölcs hasznosítása.

SAPARD cél: a) Mezőgazdasági vállalkozások beruházásainak támogatása; b) Mezőgazdasági és halászati termékek feldolgozásának és marketingjének fejlesztése; e) Termelői csoportok felállítása, működtetése

1.2.4. A projekt szükségességének indoklása

Hosszú évek óta történtek próbálkozások a termékvélfelvásárlás fenti okok miatti beindítására. A Hangya Szövetkezetnek megfelelő felvásárló helyiség áll rendelkezésére, de egyéb módon is lehet biztosítani a tevékenység folytatását. Például a Zalasabarban vállalkozásban működtetett szeszfőzde tevékenységének bővítésével. Amennyiben ezen tevékenység támogatást kaphatna, úgy éppen egy olyan réteg juthatna szerény többletjövedelemhez, akinek szociális helyzete az elmúlt időszakban folyamatosan romlott és ma már megélhetési gondokkal küzdenek. A korábbi években felvásárlási tevékenységet folytató személyek támogatottság hiányában nem tudták a felvásárlást finanszírozni (elsősorban tőkehiány miatt) annak ellenére, hogy a Hangya Szövetkezet a helyiséget ingyen biztosította számukra.

1.2.5. A projekt tartalma

A fentiek alapján a tervezett tevékenység beindítása szövetkezeti tagság számára kedvező időpontban történne. Zalasabar területén van egy nagyobb körzet szőlőtermelői által létrehozott, Pogányvár néven jegyzett hegyközség székhelye. Idén már felmérhető volt – elsősorban az új bortörvénynek köszönhetően -, hogy megindult egy folyamat, mely a szőlőtermelőknek lényegesen jobb értékesítési lehetőségeit segítheti elő, egyre nagyobb érdeklődés mutatkozik az eladó szőlő iránt.

Ugyanígy az egyelőre nem jelentős támogatás ellenére az alma és egyéb gyümölcs eladhatósága is jelentősen változott. Itt fő probléma tapasztalatunk szerint az idén is az volt, hogy ezen termékek értékesítése csak egyéni akciók révén történt meg. A projekt megvalósulása után szervezett keretek között történne a felvásárlás.

1.2.6. A projekt fenntarthatóságának gazdasági és környezeti biztosítékai

A projekt elindítás utáni fenntarthatóságát az itt élő Hangya Szövetkezeti tagok és kívülállók szorgalmas gazdasági tevékenysége biztosítja. A tagok rendelkeznek a megfelelő szintű gazdálkodási eszközökkel és szakértelemmel egyaránt, amit a lehetőségek megléte esetén át tudnának adni a fiatalabb nemzedéknek is. A szeszfőzde korszerű, szervezett kiszolgálásával saját szeszipari termékkel jelenhetnek meg a piacon.

1.2.7. A projekt felbontása résztevékenységekre

A projekt sor-száma	Résztevékenység	A résztevékenység-gel elérendő eredmények (mérőföldkövek)	Időbeni ütemezés részfeladatonként havi bontásban		Forrásigény (ezer Ft-ban)				
			Kezdet (év, hó)	Vége (év, hó)	Saját	Támogatás		Egyéb	Összes
						EU	Nemzeti		
1.2	Tervezés	kész tervek	2001.01.	2001.03.	250	150	100		500
	Infrastruktúra kiépítése	alap-infrastruktúra	2001.03.	2001.08.	2,000	1,200	800		4,000
	Gépvásárlás, beüzemelés	üzemelő tároló, feldolgozó	2001.08.	2001.12.	2,750	1,650	1,100		5,500
			Összesen:		5.000	3.000	2,000	-	10.000

1.2.8. A projekt nettó költségei (ezer Ft)

Költség megnevezése	2000	2001	2002	2003
Költség megnevezése		-		
Anyag		-		
Gép, berendezés, jármű		8.000		
Munkadíj		500		
Utazás		-		
Működési költségek ¹		1.000		
Egyéb költségek ²		500		
<i>A projekt teljes költsége</i> Összesen		10.000		

A projekt finanszírozása

		Ezer Ft	%
támogatás	EU-s	3.000	30
	Nemzeti	2.000	20
Saját erő		5.000	50
Egyéb források			
Összesen		10.000	100

1.2.9. A projekt kapcsolódása más fejlesztési stratégiákhoz

A projekt címe: Zalasabadi hulladékgyümölcs, feldolgozó létrehozása		A projekt sorszáma: 1. 2	
	A prioritás/alprogram/intézkedés-csoport megnevezése	célja	A kapcsolat értelmzése, magyarázata
kistérségi	Mezőgazdaság fejlesztése / Mezőgazdasági háttérpar fejlesztése / Feldolgozás, tárolás, szárítási kapacitás és technológia fejlesztése	A megtermelt, de eladásra nem kerülő gyümölcsök hasznosítása, legfőképpen a szövetkezeti tagok javára	A megvalósuló projekt alapvetően fontos a térség mezőgazdasági termékfeldolgozásának szempontjából, szervesen illeszkedik a kistérség agrárstruktúra és vidékfejlesztési programjához.
regionális	Piacra jutás feltételeinek javítása / Mezőgazdasági termékek feldolgozottsági fokának javítása / A gyümölcsstermesztési ágazat fejlesztése	A Nyugat Dunántúli Régió gyümölcsstermesztő gazdái által megtermelt valamilyen okból hibás termékek hasznosítása.	A régió, térséghez közel gazdálkodó gyümölcsstermesztői által megtermelt javakat korszerűen lehet majd hasznosítani a projekt megvalósulása esetén.
országos	Termelői csoportok felállítása működtetése / A mezőgazdasági termelés és feldolgozás hatékonyságának növelése / Az egyedi jellegű speciális termékek egységes piacképes megjelenésének elősegítése	Az országos SAPARD tervben megfogalmazottakhoz való illeszkedés megvalósítása a mezőgazdasági termékek feldolgozásának terén.	A projekt megvalósulása esetén a Hangya szövetkezet tevékenysége egyértelműen koherens lesz az országos elképzelésekkel.
egyéb			A vidékfejlesztési programok kialakítása során a térség erőforrásainak optimális kihasználására törekszünk. Ezért a feldolgozóipari fejlesztés eredményeképpen létrejövő termék marketing-vizsgálatokor abból kell kiindulni, hogy milyen piacon, milyen piaci pozíció, melyik fogyasztói kör, milyen termékszerkezettel érhető el úgy, hogy a rendelkezésre álló nyersanyagok felhasználása a környezetterhelés érzékelhető növekedése nélkül valósuljon meg. A marketing stratégiai tervnek tehát a térség rendelkezésre álló vagy lehetséges agrártermelési szerkezetéből és volumenéből, alternatív termékpályákra kidolgozott lehetőségeiből kell, hogy kiinduljon, megvizsgálva a fogyasztói igényeket meghatározza a feldolgozási fejlesztés azon területeit, amelyek a piaci igényeknek megfelelő értéknövelést teszik lehetővé.

1.3 Bortárló-feldolgozó kialakítása

1.3.1. A projekt által közvetlenül érintett célcsoportok (kedvezményezettek köre)

A Kis-Balaton térség hegyközségei, kistérségi szőlőtermelők.

1.3.2. Helyzetfeltárás

A Kis-Balaton térségben jelentős szőlőültetvények vannak, nagyüzemek, telepítettek és kisparcellások egyaránt. A körzetben megtermelt szőlő nagy részét, ill. az értékesítésre kerülő bort távolabbi térségekbe szállítják (pl.: Badacsony, Balatonboglár, korábban Mecsek), ahol feldolgozzák és palackozzák.

1.3.3. A projekt célja

Stratégiai cél: Megtermelt borok szakszerű helyi kezelése, feldolgozása, forgalmazása.

Közvetlen cél: A térségben megtermelt szőlő egy részének helyben történő feldolgozása, tárolása és közös értékesítése.

SAPARD cél: a) Mezőgazdasági vállalkozások beruházásainak támogatása; b) Mezőgazdasági és halászati termékek feldolgozásának és marketingjének fejlesztése; e) Termelői csoportok felállítása, működtetése

1.3.4. A projekt szükségességének indoklása

A fehér és vörösbort adó szőlőfajták termésének korszerű feldolgozása helyben csak új tároló és feldolgozó üzem létesítésével lehetséges. Ezáltal a szövetkezett gazdák a termelésből, a feldolgozásból és értékesítésből is nagyobb hozamot tudnak realizálni. A feldolgozó egyúttal a kistulajdonosok borfeldolgozási, tárolási gyakorlatát is a korszerűbb színvonal felé mozdítja el.

1.3.5. A projekt tartalma

A bortároló és feldolgozóhoz út- és villanyhálózat építése szükséges, az elektromos-ellátás megvalósítása új trafó beiktatásával történhet. Az útcsatlakozás 950 m hosszú. A vízellátás a vízhálózati projekt révén valósul meg. A tárolókapacitás mintegy 100.000 l bor tárolására elegendő a hozzá kapcsolódó kiszolgáló helyiségekkel és bemutató részleggel együtt.

1.3.6. A projekt fenntarthatóságának gazdasági és környezeti biztosítékai

A kistérség hegyközségein és szőlőtermő területein több száz hektár termőszőlő van. A termelés minőségi követelményeit megszervezik (fajta-meghatározás, növényvédelem, szüreti időpont, stb.) A megtermelt szőlőt felvásárolják, feldolgozzák, közösen értékesítik. Az értékesítés palackozott formában is történhet. Az ültetvényterület nagysága biztosítja a tárolókapacitás kitöltését. Az új, ill. felújított ültetvények az engedélyezett fajták telepítésével a tájjelleget és a minőséget garantálják. (A tároló-feldolgozó a tervezett nagyságban csak a térség egy részének termelt szőlőjét és borát képes fogadni.)

1.3.7. A projekt felbontása résztevékenységekre

A projekt sor-száma	Résztevékenység	A résztevékenység eléréndő eredmények (mértékegységek)	Időbeni ütemezés részfeladatonként havi bontásban		Forrásigény (ezer Ft-ban)				
			Kezdet (év, hó)	Vége (év, hó)	Saját	Támogatás		Egyéb	Összes
						EU	Nemzeti		
1.3	Tervezés	kész tervek	2001. 02.	2001. 04.	3.500	-	-	-	3.500
	Infrastruktúra kiépítése	alap-infrastruktúra	2002. 03.	2002. 05.	28.250	750	-	-	29.000
	Gépvásárlás, beüzemelés	üzemelő tároló, feldolgozó	2002. 06.	2002. 08.	-	15.125	15.875	-	31.000
			Összesen:		31.750	15.875	15.875	-	63.500

1.3.8. A projekt nettó költségei (ezer Ft)

Költség megnevezése	2000	2001	2002	2003
Anyag		19.000	-	
Gép, berendezés, jármű		2.000	24.000	
Munkadíj		15.000	-	
Utazás		-	-	
Működési költségek ¹		-	-	
Egyéb költségek ²		3.500	-	
A projekt teljes költsége		39.500	24.000	
Összesen				

A projekt finanszírozása

		ezer Ft	%
támogatás	EU-s	15.875	25
	nemzeti	15.875	25
Saját erő		31.750	50
Egyéb források		-	-
Összesen		63.500	100

1.3.9. A projekt kapcsolódása más fejlesztési stratégiákhoz

A projekt címe: Bortároló-feldolgozó kialakítása		A projekt sorszáma: 1.3	
	A prioritás/alprogram/intézkedéscsoport megnevezése	célja	A kapcsolat értelmezése, magyarázata
kistérségi	Mezőgazdaság fejlesztése / Mezőgazdasági háttérpar fejlesztése / Feldolgozás, tárolás, szárítási kapacitás és technológia fejlesztése	A kistérség területén működő 5 hegyközség és a környező térségek szőlő és bortermelői részére a piacra jutást megkönnyítő infrastruktúra megteremtése.	A tervezett projektek megvalósulása egymást segítve és felerősítve gerjeszti a térség szőlő és bortermelésének felemelkedését, a piacra jutás lehetőségének könnyebbé válását.
regionális	Piacra jutás feltételeinek javítása / Mezőgazdasági termékek feldolgozottsági fokának és marketingjének javítása / A szőlőtermesztés-borászat ágazat fejlesztése	A régió szőlő és bortermelésének korszerűsítése, színvonal emelése.	A szükséges termelő infrastruktúra kialakulása elősegítheti a borogazdák megélhetésének javulását a Nyugat-Dunántúli ilyen irányú felemelkedését és új munkahelyek teremtődését is.
országos	Mezőgazdasági vállalkozások beruházásainak támogatása, mezőgazdasági és halászati termékek feldolgozásának és marketingjének a fejlesztése / A termelés technológiai színvonalának javítása az EU előírásainak megfelelően / A termelés minőségi paramétereinek javítása	Az országos SAPARD terv idevonatkozó prioritásaihoz való illeszkedés és ezáltal az EU-hoz való felzárkózás elindítása.	A projektek megvalósulásának eredménye alapvetően kompatibilis az országos és nemzetközi elvárásokkal tehát kivitelezésük szükség-szerű és halasztást nem tűrő.
egyéb			A projekt megvalósulása után a borok egy részét üzleti forgalomban, kereskedők közvetítésével értékesítik. Számottevő lesz azonban az a mennyiség, amely közvetlenül, helyi borkóstolással, vásárlással kerül a fogyasztóhoz a Borút vendéglátóinak minősített borospincéiből vagy szálláshelyein.

1.4 500 tonnás gabonatóroló létesítése Balatonszentgyörgy - Battyánpusztán

1.4.1. A projekt által közvetlenül érintett célcsoportok

A térség gabonatermelői és a szövetkezet dolgozói.

1.4.2. Helyzetfeltárás

A meglévő tároló kapacitás nem teszi lehetővé az összes beszállító termény tartós tárolását, emiatt egy részét el kell adni, és így nem lehet kivárni a legkedvezőbb értékesítési feltételeket.

1.4.3. A projekt célja

Stratégiai cél: Jó minőségű termény optimális időben történő piacra juttatása.

Közvetlen cél: Tároló kapacitás bővítése, szemtörés csökkentése, javítva ezzel a minőséget.

SAPARD cél: a) Mezőgazdasági vállalkozások beruházásainak támogatása; b) Mezőgazdasági és halászati termékek feldolgozásának és marketingjének fejlesztése.

1.4.4. A projekt szükségességének indoklása

A tervezett tároló megépítése szükséges ahhoz, hogy a környék mezőgazdasági termelői által előállított gabonafélék biztonságosan elhelyezhetők legyenek és megszűnjön az azonnali értékesítés kényszere.

A tervezett tároló megépítésével teljes egészében kihasználhatóvá válik a szövetkezetekben már meglévő 2db gabonaszárító teljes kapacitása, mégpedig úgy, hogy tisztított és szárított terményt jó minőségben, a szemtörés veszélye nélkül hosszabb távon lehet tárolni. (Ellentétben a toronysilós tárolással)

Így a beruházással a szövetkezet is jól jár, mert ki tudja használni a meglévő tisztító-szárító kapacitását, és a gazdák is jól járnak, mert magasabb árbevételt tudnak elérni megtermelt terményükkel. Konkrétan:

- Meglévő szárító-tisztító kapacitás: 20 000 t/szezon
- Meglévő tároló kapacitás: 15 000t/szezon
- Betakarításkor kényszerből értékesítve: 5 000 t/szezon
- Betakarításkori ár és az ezt követő 9. hónap terményára általában 1:2,2-1,3 arányban van. Az ugyanerre az időszakra jutó tárolási költség hozzávetőlegesen a termény

árának 10 százalékát teszi ki. Vagyis a kamat figyelembevételével is 5-15 százalékos nettó árnövekedés érhető el.

1.4.5. A projekt tartalma

500 tonnás gabonátároló létesítése Balatonszentgyörgy - Battyánpusztán. A tervezett magtár a szövetkezet meglévő infrastruktúrájára fűzhető, olyan egyhajós siktároló, amely beton falakkal és lindab tetővel ellátva nagyobb karbantartási munkák nélkül biztosítja a beszállított termények korszerű tárolását.

1.4.6. A projekt fenntarthatóságának gazdasági és környezeti biztosítékai

A szövetkezet évek óta mintegy 2000 ha gabona, illetve kukorica termelését integrálja a saját maga által művelt 1750 ha-on felül. Az integrált terület növekedése várható, így a tárolókapacitás bővítése indokolt. A megtöltéshez szükséges termény a környéken nagy biztonsággal megterem.

1.4.7. A projekt felbontása résztevékenységekre

A projekt sor-száma	Résztevékenység	A résztevékenységgel elérendő eredmények (mérőföldkövek)	Időbeni ütemezés részfeladatonként havi bontásban		Forrásigény (ezer Ft-ban)				
			Kezdet (év, hó)	Vége (év, hó)	Saját	Támogatás		Egyéb	Összes
						EU	Nemzeti		
1.4	Tervezés	kész tervek	2002.01.	2002.03.	1,500	1,500			3,000
	Kivitelezés	új tározó	2002.03.	2002.08.	22,500	22,500			45,000
			Összesen:		24,000	24,000			- 48,000

1.4.8. A projekt nettó költségei és finanszírozása

A projekt nettó költségei (ezer Ft)

Költség megnevezése	2000	2001	2002	2003
Anyag			37.000	
Gép, berendezés, jármű			-	
Munkadíj			6.000	
Utazás			1.000	
Működési költségek¹			2.000	
Egyéb költségek²			2.000	
A projekt teljes költsége			48.000	
Összesen				

A projekt finanszírozása

		ezer Ft	%
támogatás	EU-s	24.000	50
	nemzeti		
Saját erő		24.000	50
Egyéb források			
Összesen		48.000	100

1.4.9. A projekt kapcsolódása más fejlesztési stratégiákhoz

A projekt címe: 500 tonnás gabonátároló létesítése		A projekt sorszáma: 1.4	
	A prioritás/alprogram/intézkedéscsoport megnevezése	célja	A kapcsolat értelmezése, magyarázata
kistérségi	Mezőgazdaság fejlesztése / Mezőgazdasági háttérpar fejlesztése / Feldolgozás, tárolás, szárítási kapacitás és technológia fejlesztése	A térségi gabona-termesztők értékesítési, piacra jutási gondjainak enyhítése.	A biztosabb és magasabb áron történő értékesítéshez szükség van megfelelő tárolókapacitásra.
regionális	Piacra jutás feltételeinek javítása / Mezőgazdasági termékek feldolgozottsági fokának javítása / A gabonatermesztés ágazat fejlesztése	A régió mezőgazdasági termékeinek feldolgozottsági szintjének javítása, tárolókapacitás növelése.	A piacra jutás feltételeinek javulása indukál némi életszínvonal emelkedést, amely jó hatással van a régió gazdasági felemelkedésére és népességmegtartó képességére.
országos	Mezőgazdasági vállalkozások beruházásainak támogatása, Mezőgazdasági és halászati termékek feldolgozásának és marketingjének fejlesztése / A termelés technológiai színvonalának javítása / A gazdaságok versenyképességének növelése	Az országos SAPARD terv ide vonatkozó prioritásainak való megfelelés.	A termelés-technológia színvonalának javítása kedvező hatással van az ország külföldi piacokon való érvényesülésére, ezáltal a honi gazdák versenyképességére.
egyéb			

2. Idegenforgalmi infrastruktúra fejlesztési alporogram

2.1 Hegyközségi ivóvízhálózat

2.1.1. A projekt által közvetlenül érintett célcsoportok

A térség szőlő- és bortermelői, a borturizmusért idelátogatók valamint a térség lakossága.

2.1.2. Helyzetfeltárás

A kistérség területén 5 Hegyközség működik. A Szentgyörgyvári és Sármelléki Hegyközségek kistermelőket, illetve olyan gazdákat is tömörítenek, akik 1-5 ha-os nagyüzemileg telepített ültevényeket művelnek. A Hegyközségek területén jelenleg nincs feldolgozó- és tárolókapacitás, valamint a szükséges ivóvíz-minőségű vezetékes vízellátás. A termelés, borfeldolgozás, borturizmus és értékesítés elengedhetetlen feltétele az ivóvízellátás biztosítása.

2.1.3. A projekt célja

Stratégiai cél: A Hegyközségek területén feldolgozó- és tárolókapacitás, valamint a szükséges ivóvíz-minőségű vezetékes vízellátás megvalósítása.

Közvetlen cél: Olyan infrastrukturális háttér megteremtése, amely biztosítja a gazdák szövetkezésében megvalósuló bortároló és feldolgozó, valamint a borturizmus megvalósításához szükséges ivóvíz-minőségű vezetékes vízellátás.

SAPARD cél: d) Agrár-környezetvédelmet és tájfenntartást szolgáló termelési módszerek elterjesztése; f) Falufejlesztés- és felújítás, a vidék tárgyi örökségének védelme

2.1.4. A projekt szükségességének indoklása

A Bortörvény, a Jövedéki törvény és az ÁNTSZ előírásai megkövetelik, hogy a borok értékesítéséhez szükséges – az EU előírásaihoz is igazodó – feltételeket alakítsanak ki. Egyik alapfeltétel az ÁNTSZ előírásainak megfelelő vízminőség.

2.1.5. A projekt tartalma

Ivóvíz hálózat létesítése a Szentgyörgyvári és a Sármelléki Hegyközségek területén. Az ivóvíz-gerinchálózatot Szentgyörgyvár községből lehet kiépíteni megfelelő nyomásfokozókkal (+ 70 m szintkülönbség). A gerinchálózat a Hegyközségek főútvonalán

épül ki, melyhez a rácsatlakozásokat a szövetkezett gazdák, illetve az egyénekenként igénylő gazdák saját erőből biztosítják. A nyomásfokozóig szükséges az elektromos ellátás (trafó és hálózat) kiépítése is.

2.1.6. A projekt fenntarthatóságának gazdasági és környezeti biztosítékai

A vízhálózat fenntarthatóságát a vízfogyasztók biztosítják, többek között a vízdíj megfizetésével. Káros környezeti hatása nincs a beruházásnak. A keletkezett szennyvizek ártalmatlanítása szippantott módon történő elszállítás, majd elhelyezése útján valósul meg.

2.1.7. A projekt felbontása résztvevőkre

A projekt sor-száma	Résztevékenység	A résztvevővel elérendő eredmények (mérőszámok)	Időbeni ütemezés részfeladatonként havi bontásban		Forrásigény (ezer Ft-ban)				
			Kezdet (év, hó)	Vége (év, hó)	Saját	Támogatás		Egyéb	Összes
						EU	Nemzeti		
2.1	tervezés	jóváhagyás	2001. 03.	2001. 04.	2.000	-	-	-	2.000
	gerinchálózat belterületi határáig, hatásfokozó	elkészül	2001. 05.	2001. 07.	2.000	2.650	-	-	4.650
	gerinchálózat tovább építése a Szentgyörgyvári területén, rákötések megvalósítása	rácsatlakozások	2001. 07.	2002. 06.	2.250	3.600	-	-	5.850
	gerinchálózat továbbépítése a Sármelléki területén, rákötések megvalósítása	rácsatlakozások	2002. 05.	2002. 10.	4.000	4.000	-	-	8.000
Összesen:					10.250	10.250	-	-	20.500

2.1.8. A projekt nettó költségei és finanszírozása

A projekt nettó költségei (ezer Ft)

Költség megnevezése	2000	2001	2002	2003
Anyag		3.000	4.500	
Gép, berendezés, jármű		3.500	-	
Munkadíj		2.000	5.500	
Utazás		-	-	
Működési költségek¹		-	-	
Egyéb költségek²		2.000	-	
A projekt teljes költsége Összesen		10.500	10.000	

A projekt finanszírozása

		ezer Ft	%
támogatás	EU-s	10.250	50
	nemzeti		
Saját erő		10.250	50
Egyéb források		-	-
Összesen		20.500	100

2.1.9. A projekt kapcsolódása más fejlesztési stratégiákhoz

A projekt címe: Hegyközségi ivóvízhálózat		A projekt sorszáma: 2.1	
	A prioritás/alprogram/intézkedéscsoport megnevezése	célja	A kapcsolat értelmezése, magyarázata
kistérségi	Idegenforgalom fejlesztése / Idegenforgalmi infrastruktúra fejlesztése / Idegenforgalmi vonalas infrastruktúra fejlesztése	A térség 5 hegyközségében a szükséges infrastruktúrális háttér megteremtése.	A gazdák piaci megjelenését nagyban segíti, ha a termelés rendezett keretek között a szükséges infrastruktúra igénybevételével zajlik.
regionális	Piacra jutás feltételeinek javítása / Mezőgazdasági termékek feldolgozottsági fokának javítása, Infrastrukturális háttér fejlesztése / A szőlőtermesztés ágazat fejlesztése	A régió teljes területén kialakítani a szőlő- és gyümölcsstermesztési ágazatok háttér infrastruktúráját.	A szükséges infrastruktúra alapfeltétele a hatékony termelésnek, ezáltal a piacon való megjelenésnek.
országos	Mezőgazdasági vállalkozások beruházásainak támogatása, Mezőgazdasági és halászati termékek feldolgozásának és marketingjének fejlesztése / A termelés technológiai színvonalának javítása / A gazdaságok versenyképességének növelése	Az ország borvidékeinek kvalitatív közelítése egymáshoz az infrastruktúrális háttér javításán keresztül.	Ha a szükséges infrastruktúra mindenhol megteremtődik, a termelés színvonala javul, ami által az életszínvonal emelkedik.
egyéb			

2.2 Zalaszabar hegyi útjainak rendbetétele

2.2.1. A projekt által közvetlenül érintett célcsoportok (kedvezményezettek köre)

Pogányvár Hegyközség tagjai; Zalaszabar szőlős gazdái, földtulajdonosok.

2.2.2. Helyzetfeltárás

A Zalaszabar területén lévő hegyi utak (4800 m hossz) jelen állapotukban víz által kimosva, mély bevágódásokkal találhatók. Nagyobb esőzések után iszapbemosódások, bemosások tapasztalhatók rajta.

2.2.3. A projekt célja

Stratégiai cél: A hegyi utakon való egész évi közlekedés biztosítása.

Közvetlen cél: A föld - és szőlőtulajdonosok részére területük megközelítése, bármely

időszakban.

SAPARD cél: A vidéki infrastruktúra fejlesztése és javítása

2.2.4. A projekt szükségességének indoklása

Zalaszabar hegyközség közel 5 km-es hegyi útrendszerének nincs biztosítva az egész éves folyamatos használata. Ezek az utak a horgosok, bemosódások, meredek útpálya miatt az időjárás viszontagságainak fokozottan vannak kitéve. Nagyobb záporok alkalmával a lefolyó víz kikezdi az útpályát, 40-50 cm mély bemosódások keletkeznek, ilyenkor a közlekedés alig megoldható rajta. Az időszakos föld- illetve murvapótlások nem oldják meg a gondokat, azok csak a legközelebbi esőzéseig tartó ideiglenes megoldások.

2.2.5. A projekt tartalma

A projekt célját úgy lehet megvalósítani, hogy a földutakat stabil burkolatú, portalanított pályaszakasszal látjuk el. Mellette meg kell oldani a vízelvezetéseket is, hogy a lezúduló csapadék ne mossa alá az utat, rámosódás nélkül folyjon le.

A meglévő 4800 m útszakaszon, 4 m szélességben, 20 cm vastagságban murvaalapot kell építeni. A bedolgozott útalapra kerülne a 3 cm vastag bitumennel átitatott bazaltzúzalék. A végén földmunkával kell kialakítani a vízelvezetést.

2.2.6. A projekt fenntarthatóságának gazdasági és környezeti biztosítékai

A projekt megvalósulása esetén a szőlőterületek és a borospincék biztonságosan megközelíthetők lesznek, amely nagyban hozzájárul ahhoz is, hogy az ideérkező vendégek EU konform körülmények között élvezhessék a borturizmus adta lehetőségeket. Ez jelentős többletbevételi forrást jelent.

2.2.7. A projekt felbontása résztvekenységekre

A projekt sorszám	Résztevékenység	A résztvekenység-gel elérendő eredmények (mérőföldkövek)	Időbeni ütemezés részfeladatonként havi bontásban		Forrásigény (ezer Ft-ban)				
			Kezdet (év, hó)	Vége (év, hó)	Saját	Támogatás		Egyéb	Összes
						EU	Nemzeti		
2.2	Útalap készítés	kész útalap	2001.04.	2001.08.	2.000	5.680			7.680
	Útportalanítás	portalan út	2001.08.	2001.09.	3.000	12.360			15.360
	Vízelvezetés	elvezetett víz	2001.10.	2001.11.	600	1.000			1.600
			Összesen:		5.600	19.040			24.640

2.2.8. A projekt nettó költségei és finanszírozása

A projekt nettó költségei (ezer Ft)

Költség megnevezése	2000	2001	2002	2003
Anyag		11.000		
Gép, berendezés, jármű		-		
Munkadíj		13.640		
Utazás		-		
Működési költségek ¹		-		
Egyéb költségek ²		-		
<i>A projekt teljes költsége</i> Összesen		24.640		

A projekt finanszírozása

		ezer Ft	%
támogatás	EU-s	19.040	77.3
	nemzeti		
Saját erő		5.600	22.7
Egyéb források			
Összesen		24.640	100

2.2.9. A projekt kapcsolódása más fejlesztési stratégiákhoz

A projekt címe: Zalasabar hegyi útjainak rendbetétele		A projekt sorszáma: 2.2	
	A prioritás/alprogram/intézkedéscsoport megnevezése	célja	A kapcsolat értelmezése, magyarázata
kistérségi	Idegenforgalom fejlesztése / Idegenforgalmi infrastruktúra fejlesztése / Idegenforgalmi vonalás infrastruktúra fejlesztése	Zalasabar községben a hegyi-utak rendbetétele.	A gazdák piaci megjelenését nagyban segíti, ha a termelés rendezett keretek között zajlik és a pincék megközelíthetőek éven át könnyen.
regionális	Piacra jutás feltételeinek javítása / Mezőgazdasági termékek feldolgozottsági fokának javítása / A szőlő- és gyümölcsstermesztés ágazatok fejlesztése	A régió teljes területén kialakítani a szőlő- és gyümölcsstermesztési ágazatok háttér infrastruktúráját.	A szükséges infrastruktúra alapfeltétele a hatékony termelésnek, ezáltal a piacon való megjelenésnek.
országos	Mezőgazdasági vállalkozások beruházásainak támogatása, Mezőgazdasági és halászati termékek feldolgozásának és marketingjének fejlesztése / A termelés technológiai színvonalának javítása / A gazdaságok versenyképességének növelése	Az ország borvidékeinek kvalitatív közelítése egymáshoz az infrastruktúrális háttér javításán keresztül.	Ha a szükséges infrastruktúra mindenhol megteremtődik, a termelés színvonala javul, ami által az életszínvonal emelkedik.
egyéb			

2.3 Zalaapáti belterületének rendezése (útszélesítés, vízelvezetés, parkosítás)

2.3.1. A projekt által közvetlenül érintett célcsoportok (kedvezményezettek köre)

Zalaapáti lakosai, vállalkozói, idelátató vendégek.

2.3.2. Helyzetfeltárás

Zalaapáti községben a zalai átlagfalvakhoz hasonlóan nem kielégítő az alap infrastruktúra. Nem megoldott megnyugtatóan a felszíni vizek és a szennyvizek elvezetése, kezelése és a parkosítás kérdése. A közutak jelen állapotukban nem alkalmasak az EU által elfogadott közlekedési színvonal biztosítására, kiszélesítésük alapvető fontosságú.

2.3.3. A projekt célja

Stratégiai cél: A közutakon való biztonságos közlekedés elősegítése.

Közvetlen cél: Zalaapáti községben a belterületi rész szebbé és gondozottabbá tétele.

SAPARD cél: Falufejlesztés és –felújítás, a vidék tárgyi és szellemi örökségének védelme és megőrzése.

2.3.4. A projekt szükségességének indoklása

A településen minél előbb pótolni kell a meglévő hiányosságokat, hiszen csak ez lehet az előrelépés alapköve. A stratégiai programban is kiemelt fontossággal szerepel a felszíni víz- és szennyvíz kezelés és elvezetés.

2.3.5. A projekt tartalma

A projekt során a településen meglévő közutak kiszélesítésre kerülnek valamint a megoldódik a felszíni és szennyvizek elvezetése, kezelése. A projekt részét képezi a beruházások után a közterületek parkosítása, füvesítése.

2.3.6. A projekt fenntarthatóságának gazdasági és környezeti biztosítékai

A projekt megvalósulása esetén a település minden pontja biztonságosan megközelíthető lesz, amely által az ideérkező vendégek és a helyi lakosok EU konform körülmények között élvezhetik a település adta lehetőségeket.

2.3.7. A projekt felbontása résztevékenységekre

A projekt sor-száma	Résztevékenység	A résztevékenység-gel elérendő eredmények (mérőföldkövek)	Időbeni ütemezés részfeladatonként havi bontásban		Forrásigény (ezer Ft-ban)				
			Kezdet (év, hó)	Vége (év, hó)	Saját	Támogatás		Egyéb	Összes
						EU	Nemzeti		
2.3	Útszélesítés	biztonságos utak	2001.04.	2001.08.	150.000	300.000	100.000	-	550.000
	Vízvezetés	elvezett csapadék	2001.07.	2002.01	90.000	200.000	100.000	-	390.000
	Parkosítás	több zöld terület	2002.04.	2002.06	60.000	100.000	100.000	-	260.000
			Összesen:		300.000	600.000	300.000	-	1.200.000

2.2.8. A projekt nettó költségei és finanszírozása

A projekt nettó költségei (ezer Ft)

Költség megnevezése	2000	2001	2002	2003
Anyag		550.000	120.000	
Gép, berendezés, jármű				
Munkadíj		450.000	80.000	
Utazás				
Működési költségek¹				
Egyéb költségek²				
A projekt teljes költsége		1.000.000	200.000	
Összesen				

A projekt finanszírozása

		ezer Ft	%
támogatás	EU-s	600.000	50
	nemzeti	300.000	25
Saját erő		300.000	25
Egyéb források			
Összesen		1.200.000	100

2.3.9. A projekt kapcsolódása más fejlesztési stratégiákhoz

A projekt címe: Zalaapáti belterületének rendezése		A projekt sorszáma: 2.3	
	A prioritás/alprogram/intézkedéscsoport megnevezése	célja	A kapcsolat értelmezése, magyarázata
kistérségi	Idegenforgalomfejlesztés /Falumegújítás / Az épített környezet védelme	A települések infrastruktúrájának javításán keresztül a látogatottság növekedésének elősegítése.	A települések látogatottságának növekedésével egyetemben nő a bevételi forrás, ami által nő az életszínvonal.
regionális	Infrastruktúra-fejlesztés / Műszaki infrastruktúra fejlesztése / Közútfejlesztés, Vízvezetés	A régió településeinek infrastruktúra fejlesztése.	A régióban el kell érni egy bizonyos fokú homogenitást az infrastrukturális háttér terén, amely megteremti a biztos hátteret a továbbfejlődéshez.
országos	Vidéki infrastruktúra fejlesztése és javítása / Helyi műszaki infrastruktúra biztosítása / Településrendezés	Az ország minden településének infrastruktúra-fejlesztése.	Az ország településeinek infrastruktúra-javításán keresztül fokozható jelentékenyen a látogatottság, amely növekménynek köszönhetően nőnek a jövedelemkiegészítő alternatív jövedelmek.
egyéb			

3. Foglalkoztatáspolitikai alprogram

3.1 Térségi varroda kialakítása

3.1.1. A projekt által közvetlenül érintett célcsoportok (kedvezményezettek köre)

A kistérség falvainak női lakossága, akiknek családjá valamilyen okból nem tudja tartani a kellő életszínvonalat a szezonális mezőgazdasági munkákból és östermelői tevékenységből.

3.1.2. Helyzetfeltárás

A sok véletlen tényező (időjárás, piaci kereslet, stb.) által nincs állandó, biztos jövedelme a családok jórészen a kistérségben. Ráadásul a mezőgazdaság és az idegenforgalom szezonálitása miatt mindez éves szinten sem kiegyenlített.

3.1.3. A projekt célja

Stratégiai cél: Munkahelyteremtés, munkanélküliség csökkentése, amely által javul az általános életszínvonal és nő a térség népességmegtartó ereje.

Közvetlen cél: Új, állandó munkahelyek létrehozása.

SAPARD cél: Alternatív jövedelemszerzést biztosító gazdasági tevékenységek fejlesztése.

3.1.4. A projekt szükségességének indoklása

A kistérség jelenleg nincs olyan helyzetben, hogy minden család a megfelelő életszínvonalon tudjon élni. A mezőgazdasági termelésből illetve idegenforgalmi szolgáltatásból származó jövedelem erre nem elegendő. Az említett két gazdasági ágazat olyannyira szezonális, hogy nem lehet tovább halogatni a térség könnyűiparának fejlesztését. A sok, szakmailag jól képzett de a munkahelyek megszűnése okán munkanélküli vagy kényszerből szakképesítésének nem megfelelő munkát vállaló emberek szellemi ill. fizikai kapacitását mindenképpen hasznosítani kell.

3.1.5. A projekt tartalma

A már működő, de kis dolgozói létszámot foglalkoztató varrodát bővíteni kell, hogy jóval többen tudjanak bedolgozni illetve ott dolgozni, ezáltal több családnak tudjon megélhetést biztosítani. A külföldi bér munkák igénylik a nagyobb kapacitást, amely által lehetőség lenne foglalkoztatottak jelenlegi számának megháromszorozására. A projekt kivitelezéséhez

mindenképpen szükség van támogatásra, mert az új gépek beszerzése és ezáltal a létszámnövelés csak saját erőből szinte elképzelhetetlen.

3.1.6. A projekt fenntarthatóságának gazdasági és környezeti biztosítékai

Az állandó megrendelések aláírt szerződésekkel vannak biztosítva és a bér munkáztatásra berendezkedett külföldi megrendelők is hosszú távú együttműködést kínálnak.

3.1.7. A projekt felbontása résztevékenységekre

A projekt sor- száma	Résztevékenység	A résztevékenység- gel elérendő eredmények (mérőföldkövek)	Időbeni ütemezés részfeladatonként havi bontásban		Forrásigény (ezer Ft-ban)				
			Kezdet (év, hó)	Vége (év, hó)	Saját	Támogatás		Egyéb	Összes
						EU	Nem- zeti		
3.1	Ingatlanvásárlás	Saját üzem	2001. 06.	2001. 08.	6.000	-	5.000	3.000	14.000
	gépvásárlás	Nagyobb kapacitás	2001. 07.	2001. 10.	-	5.000	-	2.000	7.000
	Szállító eszk. beszerz	Saját fuvarozás	2001. 11.	2001.12.	500	-	-	1.000	1.500
			Összesen:		6.500	5.000	5.000	6.000	22.500

3.1.8. A projekt nettó költségei és finanszírozása

A projekt nettó költségei (ezer Ft)

Költség megnevezése	2000	2001	2002	2003
Anyag		-	700	
Gép, berendezés, jármű		13.500	7.500	
Munkadíj		-	200	
Utazás		-	-	
Működési költségek¹		250	100	
Egyéb költségek²		250	-	
A projekt teljes költsége Összesen		14.000	8.500	

A projekt finanszírozása

		ezer Ft	%
támogatás	EU-s	5.000	22
	nemzeti	5.000	22
Saját erő		6.500	29
Egyéb források		6.000	27
Összesen		22.500	100

3.1.9. A projekt kapcsolódása más fejlesztési stratégiákhoz

A projekt címe: Térségi varroda kialakítása		A projekt sorszáma: 3.1.	
	A prioritás/alprogram/intézkedéscsoport megnevezése	célja	A kapcsolat értelmezése, magyarázata
kistérségi	Humán erőforrás fejlesztése / Foglalkoztatáspolitikai alprogram / Alternatív munkahelyteremtés	A térségben élőknek új munkahelyek megteremtése	Cél, hogy még több családnak tudjanak biztos megélhetést biztosítani, amely révén nő a települések népesség-megtartó képessége.
regionális	Humán erőforrás fejlesztés / Alternatív jövedelemszerzés biztosítása / Munkahelyteremtés	Kiegészítő jövedelemforrás biztosítása új munkahelyek megteremtése révén.	Az új munkahelyek biztos megélhetést tudnak biztosítani, amely által nő a biztonságérzet, s így a települések népesség-megtartó képessége.
országos	A tevékenységek diverzifikálása, alternatív jövedelemszerzést biztosító gazdasági tevékenységek fejlesztése / Termék- és szolgáltatásfejlesztés / Új munkahelyek teremtése	Kiegészítő jövedelemforrás biztosítása új munkahelyek megteremtése révén.	Az új munkahelyek biztos megélhetést tudnak biztosítani, amely által nő a biztonságérzet, s így a települések népesség-megtartó képessége.
egyéb			

3.2 "Vársziget" Camping kiépítése

3.2.1. A projekt által közvetlenül érintett célcsoportok (kedvezményezettek köre)

Zalavári vendéglátásban, idegenforgalomban, építőiparban, élelmiszertermelésben, szolgáltatásban dolgozók.

3.2.2. Helyzetfeltárás

A Kis-Balatonon átvezető egyetlen közút Zalavár és Kiszabar között rendkívül látogatott a horgászok körében. Szinte egész évben, de különösen a kora tavaszi hónapoktól késő ősziig úgy külföldi, mint belföldi horgászok szívesen próbálnak szerencsét. Felmérések szerint az idelátogatók többsége Keszthely, ill. Hévíz szálláshelyeit veszi igénybe, mivel a környéken nincs elég szálláshely. Indokként említik még, hogy a horgászattal nem foglalkozó, velük nyaraló családtagok is inkább ott találnak kulturált elfoglaltságot. Zalavár egyenlő távolságra fekszik Keszthely, Hévíz, Zalakaros fürdőhelyeitől, így azok könnyen elérhetők. A Balaton Airport-ra érkező külföldiek néhány perc alatt elérik a Kis-Balaton. Amellett, hogy nem célszerű a természetvédelmi oltalom alatt álló terület túlzott látogatottsága, a horgászok "természetrájához" hozzátartozó korai, ill. késői kint tartózkodás igényelné a közeli szálláshelyek biztosítását.

3.2.3. A projekt célja

Stratégiai cél: Idegenforgalom és kapcsolódó ellátó ágazatok fejlesztése, helyi lakosság számára munkahelyteremtés.

Közvetlen cél: Camping és szabadidőközpont kialakítása

SAPARD cél: A Kis-Balaton Térségi Társulás Stratégiai Programjának 2.1.2. pontja alapján idegenforgalom és vendéglátás fejlesztése

3.2.4. A projekt szükségességének indoklása

A Kis-Balaton Térségi Társulás Stratégiai Programja helyzetértékelésében megállapítja, hogy a terület kedvezőtlen gazdasági helyzetének egyik kitörési pontja az idegenforgalom fejlesztése lehet. Ezt indokolja, hogy mindeddig a környezet terhelése nélküli turizmus sem jellemző a térségre, holott turisztikai, sporthorgászati, történelmi, stb. szempontból gazdag idegenforgalmi vonzerőt jelentő tájról van szó.

A vendéglátás inspirálólag hathat a program másik fő célkitűzésére, a mezőgazdasági termelés piaci hatékonyságának növelésére is, így a lakosság széles rétegeinek jövedelemtermelő képességét javítaná.

Az idegenforgalom beindulása kedvezően befolyásolná a környező falvak, elsősorban Zalavár és Zalasabar infrastrukturális fejlődését, például a szolgáltatások (személyi szolgáltatás, javító ipar, mosás-tisztítás, stb.) igényének növekedésével, ami a helyi lakosság ellátását is javítaná. Rövidtávon maga az építkezés jelentene a környékben munkalehetőséget a ma is rendelkezésre álló szak- és segédmunkás munkavállalóknak. Hosszú távon jelenleg a környék (Keszthely, Hévíz, Zalakaros) szállodaiiparában dolgozó, de Zalaváron és környékén lakó, többnyire női munkaerőnek biztosítana helyben munkalehetőséget. Helyi munkalehetőség hiányában a fiatalok kénytelenek a városokba orientálódni, ami tovább rontja a falvak demográfiai és szocializálódási viszonyait.

Távolabbi cél az idegenforgalmi egység bekapcsolása a kulturális életbe, ezzel is javítva az üdülők és a helyi lakosság szórakozási igényének kulturált kielégítését. Megfelelő marketing munkával ismertté lehetne tenni a természetkedvelők között a csodálatos történelmi, természeti, vadászati, halászati adottságokkal rendelkező területet. A látogatók számát a férőhelyek behatárolásával lehet szabályozni. Egyúttal a jelenleg „nomád” körülmények közé kényszerített látogatóknak kulturált körülményeket lehetne biztosítani.

Végső soron a beruházás közvetlenül a Kis-Balaton természeti adottságaira építve olyan idegenforgalmi-vendéglátó helyet kíván létrehozni, amely a tájba illő, hiánypótló a környék infrastrukturális fejlesztését inspirálja és szolgálja. Mindez lehetőséget biztosít a

SAPARD programban megfogalmazott speciális célkitűzések elérésére a népesség megtartása, munkahelyek teremtése, a mezőgazdasági termelés fenntartása terén.

3.2.5. A projekt tartalma

A pályázó tulajdonában álló, a Kis-Balatoni I. víztározó és a Kis-Zala folyó partjával határos, a vízhez legközelebb eső 14 ha földterület rendkívül alkalmasnak látszik a tájba illő építményekkel és sátrak, lakókocsik részére biztosított helyekkel camping létesítésére.

A terület erdősávval védett a közút felől, valamint „térrelválasztó” cserjékkel tarkított. Mintegy 5 ha elegendő és szükséges lenne erre a célra. Elképzelés szerint egy központi épület biztosítaná az irodai, szociális, higiéniai feltételeket. Ezen kívül kb. 12 db kis faház állna rendelkezésre a szállóvendégeknek. A faházak a táj történelmére jellemző építészeti stílusban, ennek megfelelően természetes anyagokból (nád, fa, kő) épülnének. 1-1 épület jellemzően a családok méretéhez igazodna. Az épületek környékének területe egyúttal arborétum szerűen mutatná be a táj jellegzetes flóráját. Ez részben természetes, már meglévő növényzetet, másrészt tudatosan telepített növényeket jelentene.

Szükséges ezen kívül sportolásra alkalmas gyepes terület kialakítása (pl. mini-golf pálya, labdajátékok stb.) Célszerű egy fürdésre alkalmas medence (pl. gyermekek részére), vagy tó létrehozása is. A későbbiekben a központi épület alkalmas lenne kulturális programok fogadására is.

3.2.6. A projekt fenntarthatóságának gazdasági és környezeti biztosítékai

A komplexum célja, hogy természetközeli viszonyok között, kulturáltan tudjanak családok, kisebb közösségek üdülni. A költségeket a belföldi turisták számára is elérhetővé kell tenni, biztosítva a minél nagyobb kihasználtságot.

3.2.7. A projekt felbontása résztevékenységekre

A projekt sor-száma	Résztevékenység	A résztevékenységgel elérendő eredmények (mérőföldkövek)	Időbeni ütemezés részfeladatonként havi bontásban		Forrásigény (ezer Ft-ban)				
			Kezdet (év, hó)	Vége (év, hó)	Saját	Támogatás		Egyéb	Összes
						EU	Nem-zeti		
3.2	Tervezés	jóváhagyás	2001. 09.	2001. 11.	5.000	-	-	-	5.000
	Tereprendezés	rendezett terep	2002. 03.	2002. 06.	7.000	4.000	-	-	11.000
	Építés	kész camping	2002. 07.	2003. 03.	15.500	23.500	-	-	39.000
			Összesen:		27.500	27.500			55.000

3.2.8. A projekt nettó költségei és finanszírozása

A projekt nettó költségei (ezer Ft)

Költség megnevezése	2000	2001	2002	2003
Anyag		-	20.000	-
Gép, berendezés, jármű		1.000	5.000	-
Munkadíj		-	10.000	-
Utazás		-	5.000	-
Működési költségek ¹		-	-	5.000
Egyéb költségek ²		4.000	5.000	-
A projekt teljes költsége Összesen		5.000	45.000	5.000

A projekt finanszírozása

		ezer Ft	%
támogatás	EU-s	27.500	50
	nemzeti		
Saját erő		27.500	50
Egyéb források			
Összesen		55.000	100

3.2.9. A projekt kapcsolódása más fejlesztési stratégiákhoz

A projekt címe: Vársziget Camping és Szabadidőközpont		A projekt sorszáma: 3.2	
	A prioritás/alprogram/intézkedéscsoport megnevezése	célja	A kapcsolat értelmezése, magyarázata
kistérségi	Humán erőforrás fejlesztése / Foglalkoztatáspolitikai alprogram / Alternatív munkahelyteremtés	A szabadidőközpont létrehozásán keresztül az idegenforgalom és a vendéglátás fejlesztése.	A térség látogatottsága jelentősen nő majd a színvonalas szálláshelyek kialakításának következtében, amely által nőnek a bevételek.
regionális	Idegenforgalom és Turizmus fejlesztése / Turisztikai termékfejlesztés / Falusi vendéglátás színvonalának emelése	A régió idegenforgalmában a termékfejlesztések minél szélesebb skálájának elérése, a turizmus minél mélyebb fejlesztése.	A régió fontos célterülete a turistáknak, így alapvető fontosságú a vendéglátás színvonalának emelése és a termékfejlesztés.
országos	A tevékenységek diverzifikálása, alternatív jövedelemszerzést biztosító gazdasági tevékenységek / A mezőgazdasági termeléshez kapcsolódó kiegészítő tevékenységek (falusi turizmus) fejlesztése / Szolgáltatások és termékkínálat bővítése	A kihasználatlan létesítmények hasznosítása köz-célúan, jövedelemtermelő beruházásként.	A közcélú létesítmények szerepet játszanak a térségek gazdaságában, így a többletbevételek reménye indokolja az ilyen irányú beruházásokat.
egyéb			

3.3 Cukrász termelőüzem létesítése

3.3.1. A projekt által közvetlenül érintett célcsoportok (kedvezményezettek köre)

A fejlesztést megvalósító magánvállalkozó, illetve a helyi lakosság az új munkahelyek létrejötté, illetve fogyasztói oldalról a szélesebb körű élelmiszeripari kínálat megvalósulása miatt.

3.3.2. Helyzetfeltárás

A sármelléki volt „TSZ konyha-étkezdé” jelenleg üres, kihasználatlan épületét foglalkoztatást bővítő, élelmiszer előállító sütőüzemmé alakítjuk. A község rendezési tervével harmonizáló program megvalósításához a vállalkozó az ingatlant megvásárolja. A területen további bővítési lehetőség van.

3.3.3. A projekt célja

Stratégiai cél: kihasználatlan ingatlanok térségi hasznosítása.

Közvetlen cél: foglalkoztatás bővítő, élelmiszer előállító sütőüzem létrehozása.

SAPARD cél: a) Mezőgazdasági vállalkozások beruházásainak támogatása; b) Mezőgazdasági és halászati termékek feldolgozásának és marketingjének fejlesztése; e) Termelői csoportok felállítása, működtetése

3.3.4. A projekt szükségességének indoklása

A munkanélküliség enyhítésére, más foglalkoztatási lehetőségek bővítésére, új munkahelyek teremtésére a HACCP követelményeinek megfelelő termelőüzem létrehozása szükséges.

3.3.5. A projekt tartalma

Az FVM 1999-ben elrendelte, hogy minden élelmiszert gyártó üzemben kötelező a HACCP élelmiszerhigiéniai rendszer bevezetése. Mostani telephelyét a cég kinötte, így az a jelenlegi magasabb szintű követelmények kialakítására nem alkalmas. A cég fejlődése is nagyobb üzemterület megteremtését követeli meg.

A beruházó kft. célja az, hogy a legmagasabb követelményeknek is megfelelő édesipari üzemet hozzon létre. Erre a célra rendkívül alkalmas épületet talált Sármelléken és ennek megvételéhez, illetve kiépítéséhez 10 millió forintos hitelt vesz fel. Az épület

tulajdonosával már megkötötte az előszerződést is.

A tervek szerint a beruházás elkészülte után 6-8 dolgozót foglalkoztatna, illetve a berendezések modernizálásának követelményeként megkéttszereződne a cég termelésének volumene. A termékkála bővítésével szükségessé válik egy nagyobb áruházrendszerhez való csatlakozás is. Fontos és biztató tény az, hogy a vállalkozás működése során értékesítési problémák nem merültek fel, a nem éppen előnyös piaci és gazdasági helyzet ellenére sem. Számszerűen ez azt jelenti, hogy a jelenlegi árbevétel 6-700 ezer forintról 1.2-1.4 millió forintra növekedne.

3.3.6. A projekt fenntarthatóságának gazdasági és környezeti biztosítékai

A projekt megvalósulása növeli a helyi élelmiszeripari kínálatot, a lakosság elégedettségét. Új munkahelyek teremtésével csökkenhet a munkanélküliség. A sütőüzem más vállalkozásokkal kapcsolódva (pl.: szállítók) közvetlenül segítheti azok működését.

3.3.7. A projekt felbontása résztevékenységekre

A projekt sor-száma	Résztevékenység	A résztevékenységgel elérendő eredmények (mértékegységek)	Időbeni ütemezés részfeladatonként havi bontásban		Forrásigény (ezer Ft-ban)				
			Kezdet (év, hó)	Vége (év, hó)	Saját	Támogatás		Egyéb	Összes
						EU	Nemzeti		
3.3	Építésvásárlás	rendezett tulajdon	2001.03.	2001.03.	1.000	800	800	6.000	8.600
	Felújítás	kész épület	2001.03.	2001.06.	500	400	400	1.000	2.300
	Gépesítés	működő üzem	2001.05.	2001.06.	1.000	800	800	3.000	5.600
			Összesen:		2.500	2.000	2.000	10.000	16.500

3.3.8. A projekt nettó költségei (ezer Ft)

Költség megnevezése	2000	2001	2002	2003
Anyag				
Gép, berendezés, jármű		15.600		
Munkadíj				
Utazás				
Működési költségek ¹		350		
Egyéb költségek ²		550		
A projekt teljes költsége Összesen		16.500		

A projekt finanszírozása

		ezer Ft	%
támogatás	EU-s	2.000	12
	nemzeti	2.000	12
Saját erő		2.500	15
Egyéb források		10,000	61
Összesen		16.500	100

3.3.9. A projekt kapcsolódása más fejlesztési stratégiákhoz

A projekt címe:		A projekt sorszáma:	
	A prioritás/alprogram/intézkedéscsoport megnevezése	célja	A kapcsolat értelmezése, magyarázata
kistérségi	Humán erőforrás fejlesztése / Foglalkoztatáspolitikai alprogram / Alternatív munkahelyteremtés	A meglévő létesítmény hatékony kihasználása, új munkahelyek teremtése, a térség áru kínálatának színesítése.	A cukrász termelőüzem megvalósulása esetén a kihasználatlan létesítmény új dimenziókat nyit a térségnek a termékkínálat-termékekstruktúra terén.
regionális	Piacra jutás feltételeinek javítása / Mezőgazdasági termékek feldolgozottsági fokának javítása / A cukrász-ipar ágazat fejlesztése	A régió kihasználatlan ingatlanainak újrahaszno-sítása. A mezőgazdasági termékek piacra jutásának javítása.	A régióban alapvető fontosságú a lakosság megtartása és új – lehetőleg helyben lévő – munkahelyek teremtése, ami által nő az életszín-vonal és a lehetőségek száma.
országos	Mezőgazdasági vállalkozások beruházásainak támogatása / A termelés technológiai színvonalának javítása / Korszerűbb termékfeldolgozás, munkahely-teremtés	Szerkezetváltás, foglalkoztatottság, a munkahelyek megőrzése és új munkahelyek teremtése a vidéki térségekben.	Alapvető fontosságú a meglévő létesítmények hatékony kihasználása, új munkahelyek teremtésével együtt.
egyéb			

4. Turisztikai termékfejlesztés alprogram

4.1 "Kis-Balaton" erdei iskola

4.1.1. A projekt által közvetlenül érintett célcsoportok (kedvezményezettek köre)

A Kis-Balaton Térségi Társulás területén élő iskoláskorú diákok, fiatalok, gyermekek, pedagógusok, szakértők, környezetvédő szakemberek valamint szülők.

4.1.2. Helyzetfeltárás

A projekt megvalósításához szükséges helyszín a kistérségben lévő humán szolgáltató intézmények (alapvetően iskolák) közül kerül kiválasztásra, található köztük olyan, amely több tanteremmel, melegítőkonyhával, aulával, tornaszobával, könyvtárral is rendelkezik, s a projekt helyszíne lehet. Ezenkívül a projekt megvalósításához szükséges humán erőforrás is rendelkezésre áll.

4.1.3. A projekt célja

Stratégiai cél: Környezeti nevelés, környezetvédelem és a természetjáró turizmus feltételeinek megteremtése a képzésen keresztül.

Közvetlen cél: Kis-Balaton élővilágának megismertetése, a környezeti nevelésben, oktatásban felvállalt célkitűzések megvalósítása az erdei iskola tanulási forma keretein belül.

SAPARD cél: Nyugat-Dunántúli régiós feltételeknek való megfelelés, az intézményi hálózat többcélú felhasználhatósága biztosításával.

4.1.4. A projekt szükségességének indoklása

A népesség rohamos csökkenése, nagyfokú intézményi kihasználatlanságot eredményez. Ha az önkormányzatok meg kívánják tartani intézményeiket, a körülményekhez igazodva az igényeknek megfelelő új céllal és tartalommal kell megtölteni. A térségi kapcsolódások egyik láncszeme lehet az olyan nyitott intézmény, amely az EU-s feltételeknek megfelelően lehetőségeket biztosít többfunkciós feladatok megvalósítására.

A környezet értékeinek méltóvására nevelés az iskolai tananyaghoz kapcsolódó szabadidős tevékenységek biztosításával kezdődik ám ez nem elégséges, szükséges a projekt során a természetvédő, egészségmegóvó és a falusi turizmus lehetőségeinek mind szélesebb körű fel-tárása ("bakancsos" turizmus, lovasturizmus, kerékpáros turizmus).

4.1.5. A projekt tartalma

A térség helyi turisztikai lehetőségeinek (források, patakok, népszokások, hagyományok) pontos feltárása, a fiatalokban való tudatosítása; a Kis-Balaton Babos-sziget - növény és állatvilágának, felszíni formáinak megfigyelése; valamint a Kis-Balaton nyújtotta lehetőségek kiaknázása. Ezen belül közvetve turisztikai termékfejlesztésre kerül sor az érintettek bevonásával:

- Kis-Balaton kutatóház - tájház - kiállító terem Zalavár, régészeti feltárások, Cirill - Metód emlékmű
- Fenékpuszta - madárgyűrűzés a madár-megfigyelő állomáson, régi- és új Kis-Balaton növény- és állatvilága
- Kis-Balaton szigetvilágának feltárása (Kányavári-sziget) őshonos állatok életfeltételeinek megfigyelése - Kápolnapusztai Bivalyrezervátum (szürkemarha, bivaly).

4.1.6. A projekt fenntarthatóságának gazdasági és környezeti biztosítékai

Ha funkcióval töltjük meg az intézményt, számíthatunk a gazdaságos működtetésre, melyhez nagymértékben adottak a tárgyi feltételek.

4.1.7. A projekt felbontása résztevékenységekre

A projekt sor-száma	Résztevékenység	A résztevékenységgel elérendő eredmények (mérőföldkövek)	Időbeni ütemezés részfeladatonként havi bontásban		Forrásigény (ezer Ft-ban)				
			Kezdet (év, hó)	Vége (év, hó)	Saját	Támogatás		Egyéb	Összes
						EU	Nemzeti		
4.1	Tervezés	célszerűség	2001. 03.	2001. 06.	300	-	-	-	300
	Megvalósítás	kivitelezhetőség	2001. 06.	foly.	1.700	2.100	-	-	3.800
	Foly. működtetés	fenntarthatóság	folyam.	foly.	500	400	-	-	900
Összesen:					2.500	2.500	-	-	5.000

4.1.8. A projekt nettó költségei és finanszírozása

A projekt nettó költségei (ezer Ft)

Költség megnevezése	2000	2001	2002	2003
Anyag		500	-	-
Gép, berendezés, jármű		1.500	-	-
Munkadíj		500	500	500
Utazás		-	-	-
Működési költségek¹		300	300	300
Egyéb költségek²		200	200	200
A projekt teljes költsége Összesen		3.000	1.000	1.000

A projekt finanszírozása

		ezer Ft	%
támogatás	EU-s	2.500	50
	nemzeti		
Saját erő		2.500	50
Egyéb források			
Összesen		5.000	100

4.1.9. A projekt kapcsolódása más fejlesztési stratégiákhoz

A projekt címe: „Kis-Balaton” Erdei Iskola		A projekt sorszáma: 4.1	
	A prioritás/alprogram/intézkedéscsoport megnevezése	célja	A kapcsolat értelmezése, magyarázata
kistérségi	Idegenforgalom-fejlesztés/ Turisztikai termékfejlesztés / Ökoturizmus	Az erdei iskola óriási lehetőséget nyújt a valódi élményalapú tanuláshoz. A gyerekek játéknak, kellemes időtöltésnek érzik a program szerinti (projekt módszerrel történő) tanulást, s újabb befogadó "kazetták" nyílnak meg benne, melyet később bent az iskolában tovább lehet "tölteni", több műveltségi területen is.	Az erdei iskolában olyan személyiségfejlesztő tényezőkkel találkozunk a gyerekek, amilyenek iskolai körülmények között nem produkálhatók. A térségi kapcsolódások egyik láncszeme lehet az olyan nyitott intézmény, amely az EU-s feltételeknek megfelelően olyan lehetőségeket biztosít, mely többfunkciós feladatok megvalósítására képes.
regionális	A régió oktatási rendszerének javítása / a közoktatás modernizálása / oktatási rendszer fejlesztése	A régió fejlődésében alapvető fontosságú az oktatás rendszerének megreformálása, korszerűsítése.	Az oktatás rendszerének megváltoztatásán és korszerűbbé tételén keresztül javítható a humán infrastruktúra színvonala, amely a régió felemelkedésében alapvető szerepet bír.
országos	Humán infrastruktúra fejlesztése / Oktatási rendszer modernizálása / A közoktatási rendszer tartalmi megújítása	Az országprogram kiemelten fontos szeletének a humán erőforrásnak a fejlesztése.	A közoktatás rendszerének korszerűsítése közelebb hozza a távol lévő „rétegeket” egymáshoz, amely az ország egészének az érdekeit szolgálja.
egyéb			

4.2 Borút, falusi turizmus

4.2.1. A projekt által közvetlenül érintett célcsoportok kedvezményezettek köre

A települések és a kistérség szőlőgazdái, őstermelői; a programban résztvevő munkanélküliek, boros gazdák; valamint a településen élő családok.

4.2.2. Helyzetfeltárás

A kistérségben működő szervezetek, a környéken élő őstermelő borosgazdák piachoz való juttatásának elősegítése évek óta húzódó törekvés. Az őstermelők egymástól elszigetelten, nehezen tudják értékesíteni megtermelt javaikat. A környéken található pozitív példa (Garabonc).

4.2.3. A projekt célja

Stratégiai cél: Minőségbiztosítás a termelésben, működtetésben, értékesítésben.

Közvetlen cél: A kistérség településein élő emberek életesélyeinek növelése, összefogáson alapuló gazdasági program megalapozásával és kialakításával.

SAPARD cél: Nyugat-Dunántúli régiós feltételeknek való megfelelés Turisztikai lehetőségek bővítése.

4.2.4. A projekt szükségességének indoklása

A megvalósuló projekt egyrészt bővíti a turisztikai termékpalettát, másrészt segíti hátrányos helyzetű, munkaerőpiacról kiesett vidéki embereket is, kistérségi összefogással növeli a forrásteremtő képességet, s a minőségbiztosítás igényeinek kialakításával versenyképes helyzetbe hozza a borosgazdákat.

4.2.5. A projekt tartalma

A projekt során tervezett tevékenység részeként szőlőtermesztési-borászati képzésre kerül sor, ez garantálja a minőségi paraméterek megvalósulását. Ezek után sor kerülhet a borút kialakítására, valamint a falusi vendéglátásról szóló képzési munka elvégzésére. Végezetül a turisztikai termékpalettát színesíti a népművészeti csoportok működtetését és a kulturális programok biztosítását előirányozó feladatcsoport.

4.2.6. A projekt fenntarthatóságának gazdasági és környezeti biztosítékai

A mezőgazdasági termelésre berendezkedett őstermelők minden lehetőséget megragadnak a hagyományos termelési módszerek továbbvitelére. A vidéki életmód mind szélesebb körű elterjesztése és térség alapvető turisztikai értékei is ösztönzőleg hatnak.

4.2.7. A projekt felbontása résztevékenységekre

A projekt sor-száma	Résztevékenység	A résztevékenység-gel elérendő eredmények (mérőföldkövek)	Időbeni ütemezés részfeladatonként havi bontásban		Forrásigény (ezer Ft-ban)				
			Kezdet (év, hó)	Vége (év, hó)	Saját	Támogatás		Egyéb	Összes
						EU	Nemzeti		
4.2	Szakképzés	szakszerűség	2001. 01.	foly.	800	-	-	-	800
	Borút kiépítése	értékesítés	2001. 03.	foly.	700	2.050	-	-	2.750
	Műv. csoport	kult. színvonal	2002. 01.	foly.	1.000	450	-	-	1.450
			Összesen:		2.500	2.500	-	-	5.000

3.4.8. A projekt nettó költségei és finanszírozása

A projekt nettó költségei (ezer Ft)

Költség megnevezése	2000	2001	2002	2003
Anyag		400	300	350
Gép, berendezés, jármű		-	-	-
Munkadíj		700	500	500
Utazás		300	350	300
Működési költségek ¹		300	250	250
Egyéb költségek ²		200	100	200
<i>A projekt teljes költsége</i>		1.900	1.500	1.600
Összesen				

A projekt finanszírozása

		ezer Ft	%
támogatás	EU-s	2.500	50
	nemzeti	-	-
Saját erő		2.500	50
Egyéb források		-	-
Összesen		5.000	100

4.2.9. A projekt kapcsolódása más fejlesztési stratégiákhoz

A projekt címe: Borút, Falusi turizmus		A projekt sorszáma: 4.2	
	A prioritás/alprogram/intézkedéscsoport megnevezése	célja	A kapcsolat értelmezése, magyarázata
kistérségi	Idegenforgalom-fejlesztés / Turisztikai termékfejlesztés / Borturizmus	A térségbe látogató vendégek, de az itt élők is távol a kellemetlenségektől és a zajos forgalomtól egy idillikus és romantikus falusi környezetben találják meg a teljes nyugalmat és kikapcsolódást, mindazt, amit egy kellemes nyaralástól elvárhat.	Boronapincék sora bizonyítja, hogy több mint 100 éves borászati hagyományokra tekintenek vissza a zalai dombok. A népi építészeti jellegzetes képviselőivel ma már csak ezen a vidéken találkozhatunk. A boronapincéket szálfákból ácsolták össze, kívül-belül agyaggal tapasztották. Ma már csak mutatóban áll közülük néhány, az elmúlás különös hangulatát árasztva. A terület 1998-as borvidékké válásával ismét remény van arra, hogy az itt található értékek, méltó kezekbe kerülve megőrződjenek. Ezáltal nő a kistérség idegenforgalmi vonzereje.
regionális	Alternatív jövedelemszerzést biztosító gazdasági tevékenységek fejlesztése / Kiegészítő tevékenységek és szolgáltatások fejlesztése / A falusi- és termálturizmus fejlesztése	A régió gazdaságának szempontjából alapvető fontosságú a turisztika – idegenforgalom, ezek fejlesztése elengedhetetlen.	A program sikeres megvalósítása a szakmai körök támogatása és aktív részvétele nélkül elképzelhetetlen. A cél a fejlődési folyamatok elősegítése, a kommunikáció és a partnerség erősítése, egy olyan konstruktív környezet kialakítása, mellyel megteremthető egy közös – történelmi alapokon nyugvó – régióban gondolkodás.
országos	A tevékenységek diverzifikálása, alternatív jövedelemszerzést biztosító gazdasági tevékenységek fejlesztése / Kiegészítő tevékenységek és szolgáltatások (falusi turizmus) fejlesztése / A falusi turizmus fejlesztése	Az országos SAPARD terv ide vonatkozó előírásainak illetve prioritásainak való megfelelés.	Az EU csatlakozással összefüggő kérdések és szükségszerű fejlesztések mellett a marketing és a borturizmus szakmai kérdései is a tárgyalások középpontjába kerülnek.
egyéb			

5. Mezőgazdasági termékek piaci megjelenési lehetőségeinek fejlesztése alprogram

5.1 Ültetvénytelepítés

5.1.1. A projekt által közvetlenül érintett célcsoportok

A térségben tevékenykedő szőlő- és bortermelők.

5.1.2. Helyzetfeltárás

A Kis-Balaton térségben 5 hegyközség működik. A szőlőültetvényekben több száz ha nagyüzemileg művelt terület van. Az ültetvényekben a korábbi időszakban bőtermő – de nem a legjobb – fajtákat telepítettek. A kisüzemek nagy hányadában az ültetvények szintén előregedettek, a fajták nagyon keveredtek, s minez ez a minőségi termelés akadályát jelentik.

5.1.3. A projekt célja

Stratégiai cél: A meglévő előregedett szőlőterületek rekonstrukciója

Közvetlen cél: A Sármelléki és a Szentgyörgyvári Hegyközségek területén 10 ha új ültetvény telepítése, valamint 5 ha-t kitevő ültetvény felújítása a hegyközségekben engedélyezett fajtákból.

SAPARD cél: a) Mezőgazdasági vállalkozások beruházásainak támogatása.

5.1.4. A projekt szükségességének indoklása

Az előregedett ültetvények felújítása, a minőségi bort adó fajták területének növelése és a nem megfelelő fajták cseréje feltétlenül indokolt. A létesítendő tároló- és feldolgozó kapacitást egyelőre kielégíti a még termő ültetvények termésmennyisége, de 5-8 éven belül teljes cserére lesz szükség, ha fel akar a térség zárkózni a fejlettebb borvidékekhez, illetve, ha biztos jövedelmet akarnak realizálni a boros gazdák.

5.1.5. A projekt tartalma

A Szentgyörgyvári Hegyközség területén 10 ha egybefüggő szőlőültetvény telepítése az 1999-2000-ben kivágott ültetvények helyére. A Sármelléki Hegyközségben kistermelőknél megvalósuló új telepítések illetve ültetvény-felújítások.

5.1.6. A projekt fenntarthatóságának gazdasági és környezeti biztosítékai

A Hegyközségek területén évszázados múltra tekint vissza a szőlő- és bortermelés. A termelés biztonságossá tételével, a piaci követelményeknek megfelelő fajták telepítésével, a korszerű feldolgozással a termelés rentábilissá válik és a megfelelő jövedelem visszahozza a termelési kedvet.

Az agrárgazdasági célok 2000. évi költségvetési támogatásáról szóló 6/2000. (II. 26.) FVM sz. rendelet, amely megjelent a Magyar Közlöny 17. számában, tartalmazza többek között a szőlő, gyümölcsös telepítését szolgáló beruházások támogatását. A támogatást pályázat benyújtásával igényelheti, aki növénytermesztést, kertészeti termesztést vagy vegyes gazdálkodást folytat (TEÁOR A 01.1, 01.3), feltéve, ha a megelőző öt évben a szőlő- és borgazdálkodással kapcsolatos szabályokat nem sértette meg. A támogatás mértéke: árutermelő ültetvények esetén az áfa nélküli számlával igazolt költségek 50 százaléka, ugyanez üzemi törzsültetvény esetén 60 százalék. Környezetkímélő növényvédelmi technológia vállalása esetén az árutermelő ültetvényt telepítő +5 százalék kiegészítő támogatást is igénybe vehet. A telepítéshez felvett hitel után a jegybanki alapkamat 40%-ának megfelelő mértékű kamattámogatásra is igényt tarthat a telepítő. A támogatás költségeként figyelembe vehető a kerítés, a térburkolat és a beépített öntözőberendezések létesítésének költsége is. Az állami támogatást a számlák alapján forrásarányosan lehet igénybe venni az éves ütemezésnek megfelelően. A bekerülési költség 25 százalékát a saját forrás teszi ki, hitel igénybevétele esetén is.

5.1.7. A projekt felbontása résztvevőkre

A projekt sor-száma	Résztevékenység	A résztvevőkkel elérendő eredmények (mérőföldkövek)	Időbeni ütemezés részfeladatonként havi bontásban		Forrásigény (ezer Ft-ban)				
			Kezdet (év, hó)	Vége (év, hó)	Saját	Támogatás		Egyéb	Összes
						EU	Nem-zeti		
5.1	Talajelőkészítés	előkészített talaj	2001. 03.	2001.06.	8.000	9.000	-	-	17.000
	Tápanyagfeltöltés	minőségi talaj	2001. 07.	2001.09.	14.000	15.000	-	-	29.000
	Ültetvénytelepítés	frissített tőkeállomány	2002. 03.	foly.	13.000	11.000	-	-	24.000
	Támrendszerek	kész ültetvény	2002. 03.	foly.	6.000	6.000	-	-	12.000
Összesen:					41.000	41.000	-	-	82.000

5.1.8. A projekt nettó költségei és finanszírozása

A projekt nettó költségei (ezer Ft)

Költség megnevezése	2000	2001	2002	2003
Anyag		19.500	23.500	
Gép, berendezés, jármű		10.000	-	
Munkadíj		14.000	12.500	
Utazás		-	-	
Működési költségek ¹		-	-	
Egyéb költségek ²		2.500	-	
<i>A projekt teljes költsége</i> Összesen		46.000	36.000	

A projekt finanszírozása

		ezer Ft	%
támogatás	EU-s	41.000	50
	nemzeti		
Saját erő		41.000	50
Egyéb források			
<i>Összesen</i>		82.000	100

5.1.9. A projekt kapcsolódása más fejlesztési stratégiákhoz

A projekt címe: Ültetvénytelepítés		A projekt sorszáma: 5.1	
	A prioritás/alprogram/intézkedéscsoport megnevezése	célja	A kapcsolat értelmezése, magyarázata
kistérségi	Mezőgazdaság fejlesztése / Mezőgazdasági termékek piaci megjelenési lehetőségeinek fejlesztése / termékstruktúra-átalakítás	A kistérség elavult szőlőültetvényeinek rekonstrukciója. Tájfajták visszatelepítése.	Az ültetvények felújításával nő a termelékenység, a piacra jutási esély, ami által a térség népességmegtartó képessége gerjesztve az életszínvonal emelkedését.
regionális	Piacra jutás feltételeinek javítása / Mezőgazdasági termékek feldolgozottsági fokának javítása / A szőlőtermesztés ágazat fejlesztése	A régió minden szőlőtermő-területének teljes körű – tájfajttákkal történő – rekonstrukciója.	A régió teljes területén alapvető fontosságú a meglévő, de gazdaságtalan ültetvények rekonstrukciója.
országos	Mezőgazdasági vállalkozások beruházásainak támogatása, Mezőgazdasági és halászati termékek feldolgozásának és marketingjének fejlesztése / A termelés technológiai színvonalának javítása / A gazdaságok versenyképességének növelése	Az EU-hoz közeledve a többi gazdasági ághoz hasonlóan a mezőgazdaság felzárkóztatása.	A Római Szerződés 39.§.-a a Közösségi Agrárpolitika (KAP) kidolgozásával kapcsolatban leszögezte, hogy annak figyelemmel kell lennie a mezőgazdasági tevékenység különleges természetére, amely az agrárágazat társadalmi összetevőiből, valamint a szerkezeti és természeti különbözőségekből fakad.
egyéb			

V. Mellékletek

A 3. „operatív” fázis sikeres elkészítése érdekében tartott fórumok listája

fórum megnevezése	dátum	érintett települések	résztevők száma
önkormányzati	2000-09-25	összes	19 fő
szakértői	2000-09-25	összes	7 fő
vállalkozói	2000-10-04	Balatonszentgyörgy és környéke	13 fő
vállalkozói	2000-10-06	Zalaapáti és környéke	16 fő
vállalkozói	2000-10-10	Sármellék és környéke	21 fő

Felhívás a mellékeletbe fűzve

Felhasznált források

- 1) **Dr. Kulcsár László:** Módszertani útmutató a kistérségi SAPARD operatív program elkészítéséhez
- 2) **Dávid János:** Pályázati Projektkísérő lap (tervezet a SAPARD programhoz kiírandó projektekhez)
- 3) **Szoboszlai Zsolt:** Módszertani segédlet az operatív területfejlesztési programok készítéséhez a Dél-Alföld Régióban
- 4) A Kis-Balaton Térségi Társulás Agrárstruktúra és Vidékfejlesztési Programjának Helyzetfeltáró fázisa
- 5) A Kis-Balaton Térségi Társulás Agrárstruktúra és Vidékfejlesztési Programjának Stratégiai fázisa